

KazakhExport

«KazakhExport»

экспорттық сақтандыру компаниясы» АҚ

2019 жылғы 31 желтоқсанда
аяқталған жыл үшін
қаржылық есептілік

Мазмұны

Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі	
Пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы есеп	6
Қаржылық жағдай туралы есеп	7
Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп	8-9
Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есеп	10-11
Қаржылық есептілікке ескертпелер	12-69

«КПМГ Аудит» жауапкершілігі
шектеулі серіктестігі
Қазақстан, 050051, Алматы,
Достық д-лы, 180,
Тел.: +7 (727) 298-08-98

Товарищество с ограниченной
ответственностью «КПМГ Аудит»
Казахстан, 050051, Алматы,
пр. Достык, 180,
E-mail: company@kpmg.kz

Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі

«KazakhExport» экспорттық сақтандыру компаниясы» АҚ Директорлар кеңесіне

Пікір

Біз «KazakhExport» экспорттық сақтандыру компаниясы» АҚ-ның (бұдан әрі - «Компания») 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы есептен, пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс, меншікті капиталдағы өзгерістер және көрсетілген күнге аяқталған жыл ішіндегі ақша қаражатының қозғалысы туралы есептерден, сондай-ақ есеп саясатының негізгі ережелерінен және өзге де түсіндірме ақпараттан тұратын ескертпелерден тұратын қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік.

Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған қаржылық есептілік Компанияның 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнге аяқталған жылдың қаржылық нәтижелері мен ақша қаражатының қозғалысын Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес барлық елеулі аспектілерде шынайы көрсетеді.

Пікір білдіруге негіз

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің жауапкершілігіміз бұдан әрі біздің есептің «Аудиторлардың қаржылық есептілік аудиті үшін жауапкершілігі» бөлімінде сипатталған. Біз Компанияға қатысты Кәсіби бухгалтерлер этикасының халықаралық кодексіне (тәуелсіздіктің халықаралық стандарттарын қоса алғанда) және Қазақстан Республикасындағы біздің қаржылық есептілік аудитіне қолданылатын этикалық талаптарға сәйкес тәуелсіз боламыз және біз осы талаптарға және көрсетілген Кодекске сәйкес өзге де этикалық міндеттерді орындадық. Біз алған аудиторлық дәлелдемелер біздің пікірімізді білдіруге негіз болу үшін жеткілікті және тиісті болып табылады деп ойлаймыз.

Басшылықтың және корпоративтік басқаруға, қаржылық есептілікке жауап беретін тұлғалардың жауапкершілігі

Басшылық ХҚЕС-ке сәйкес көрсетілген қаржылық есептілікті дайындау және дұрыс ұсыну үшін және басшылық жосықсыз іс-әрекеттер немесе қателер салдарынан елеулі бұрмалаушылықтары жоқ қаржылық есептілікті дайындау үшін қажетті деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапты болады.

«KazakhExport» экспорттық сақтандыру компаниясы» АҚ

Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі

2-бет

Қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыруға қабілеттілігін бағалау үшін, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтерді ашқаны үшін, және басшылық Компанияны таратуға, оның қызметін тоқтатуға ниет білдірген немесе оның қызметін таратудан немесе тоқтатудан басқа қандай да бір нақты баламасы болмаған жағдайларды қоспағанда, қызметтің үздіксіздігі туралы жол беру негізінде есептілікті жасағаны үшін жауапты болады.

Корпоративтік басқаруға жауап беретін тұлғалар Компанияның қаржылық есептілігін дайындауды қадағалау үшін жауапты болады.

Аудиторлардың қаржылық есептілік аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз қаржылық есептілікте жосықсыз әрекеттер немесе қателіктер салдарынан айтарлықтай бұрмалаушылық болмайтынына және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық есепті шығаруда ақылға қонымды сенім алу болып табылады. Ақылға қонымды сенімділік сенімділіктің жоғары дәрежесін білдіреді, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудиттің олар болған кезде әрдайым елеулі бұрмалаушылықтарды анықтайтынына кепілдік болып табылмайды. Бұрмалау жосықсыз әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке-жеке немесе жиынтығында осы қаржылық есептілік негізінде қабылданатын пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізді түрде жорамалдауға болатын болса, елеулі болып есептеледі.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудит шеңберінде біз кәсіби пайымдауды қолданамыз және бүкіл аудит бойы кәсіби скептицизмді сақтаймыз. Бұдан басқа, біз мыналарды орындаймыз:

- жосықсыз іс-әрекеттер немесе қателер салдарынан қаржылық есептіліктің елеулі түрде бұрмалану тәуекелдерін анықтаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және жүргіземіз; біздің пікірімізді білдіруге негіз болу үшін жеткілікті және тиісті болып табылатын аудиторлық дәлелдемелерді аламыз. Жосықсыз іс-әрекеттер нәтижесінде елеулі бұрмалануды анықтамау тәуекелі қате нәтижесінде елеулі бұрмалануды таппау тәуекелінен жоғары, өйткені жосықсыз іс-әрекеттер сөз байласуды, жалған әрекетті, қасақана өткізуді, ақпаратты немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өту әрекетін бұрмалауды қамтуы мүмкін;
- жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық рәсімдерді әзірлеу мақсатында, бірақ Компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатын көздемейтін аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін түсінуді аламыз;
- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және бухгалтерлік бағалаулардың негізділігін және басшылық дайындаған ақпаратты тиісті түрде ашуды бағалаймыз;

«KazakhExport» экспорттық сақтандыру компаниясы» АҚ

Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі

3-бет

- басшылықтың қызметтің үздіксіздігі туралы ұйғарымды қолдануының заңдылығы туралы қорытынды шығарамыз, ал алынған аудиторлық дәлелдемелердің негізінде - нәтижесінде Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетіне елеулі күмән тууы мүмкін оқиғаларға немесе жағдайларға байланысты елеулі белгісіздік бар ма деген қорытынды шығарамыз. Егер біз елеулі белгісіздіктің бар екендігі туралы қорытындыға келсек, біз аудиторлық есепте қаржылық есептіліктегі ақпаратты тиісті түрде ашуға назар аударуымыз немесе, егер ақпаратты мұндай ашу тиісінше болмаса, пікірімізді түрлендіруіміз керек. Біздің қорытындыларымыз біздің аудиторлық есептің күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдемелерге негізделген. Алайда болашақ оқиғалар немесе шарттар Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін жоғалтуына әкеп соғуы мүмкін;
- ақпаратты ашуды қоса алғанда, тұтастай алғанда қаржылық есептілікті, оның құрылымы мен мазмұнын, сондай-ақ қаржылық есептіліктің оның негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды олардың шынайы ұсынылуы қамтамасыз етілетіндей етіп ұсынуға бағалау жүргіземіз.

Біз корпоративтік басқаруға жауап беретін тұлғалармен ақпараттық өзара іс-қимылды жүзеге асырамыз, олардың назарына басқалардан өзге аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер, оның ішінде біз аудит процесінде анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері туралы ақпаратты жеткіземіз.

Нәтижелері бойынша тәуелсіз аудиторлардың осы аудиторлық есебі шығарылған тапсырманың басшысы:

А.А. Урдабаева
Қазақстан Республикасының
Сертификатталған аудиторы
Аудитордың біліктілік куәлігінің
№ МФ-0000096, 2012 жылғы 27 тамыз

«КПМГ Аудит» ЖШС

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі 2006 жылғы 6 желтоқсанда берген № 0000021 аудиторлық қызметпен айналысуға арналған мемлекеттік лицензия

С. А. Дементьев
«КПМГ Аудит» ЖШС бас директоры,
Жарғының негізінде әрекет етеді

28 ақпан 2020 жыл

«KazakhExport» экспорттық сақтандыру компаниясы» АҚ
 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы есеп

	Ескертпе	2019 ж. мың теңге	2018 ж. мың теңге
Есептелген сақтандыру сыйлықақылары, брутто	6	2,324,296	2,679,063
Есептелген сақтандыру сыйлықақылары, қайта сақтандырушыларға берілген	6	(44,811)	(562,370)
Есептелген сақтандыру сыйлықақылары, нетто		2,279,485	2,116,693
Еңбек сіңірілмеген сыйлықақылар бойынша резервтегі өзгеріс, брутто	6	(569,908)	(707,365)
Резервті өзгертудегі қайта сақтандырушылардың үлесі еңбек сіңірілмеген сыйлықақылар, брутто	6	(139,797)	(366,915)
Тапқан сақтандыру сыйлықақылары, нетто		1,569,780	1,042,413
Төленген шағымдар	7	(240,262)	(55,817)
Кері талап бойынша өтеу	7	6,802	450
Сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі өзгеріс, брутто	7	(2,988,533)	(771,803)
Сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылар үлесіндегі өзгеріс	7	(50,501)	41,589
Төленген шағымдар, нетто		(3,272,494)	(785,581)
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептелген пайыздық кірістер	8	4,786,889	2,896,843
Өзге де пайыздық кірістер	8	69,489	102,896
Пайыздық шығыстар	8	(24,877)	(29,185)
Өзгерістері кезеңдегі пайданың немесе залалдың құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздардың әділ құнының өзгеруінен түскен таза кіріс		73,437	61,006
Шетел валютасымен операциялардан түскен таза пайда		619,708	612,379
Таза комиссиялық (шығыстар)/кірістер		(4,496)	2,135
Жалпы әкімшілік шығыстар	9	(1,647,296)	(1,162,595)
Борыштық қаржы активтері құнсызданудан болған залалдарды қалпына келтіру/(залалдар)		662,640	(691,790)
Өзге де операциялық (шығыс)/кіріс, нетто		(134,280)	4,207
Табыс салығын шегергенге дейінгі пайда		2,698,500	2,052,728
Табыс салығы бойынша шығыс	10	(342,916)	(467,176)
Бір жылдағы пайда		2,355,584	1,585,552
Табыс салығын шегергендегі өзге де жиынтық табыс			
<i>Пайда немесе залал құрамына қайта жіктелген немесе кейіннен қайта жіктелуі мүмкін баптар:</i>			
<i>Әділ құн өзгерістерінің резерві:</i>			
- Әділ құнның таза өзгеруі		(1,303)	239,197
- Пайданың немесе залалдың құрамына ауыстырылған әділ құнның таза өзгеруі		5,200	(1,435)
Табыс салығын шегергенде жыл ішіндегі өзге де жиынтық кіріс		3,897	237,762
Бір жылдағы жалпы жиынтық кіріс		2,359,481	1,823,314

6-дан 69-ға дейінгі беттерде ұсынылған осы қаржылық есептілікті Компания басшылығы 2020 жылғы 28 ақпанда бекітті және оның атынан қол қойды:

 Р.В. Искаков
 Басқарма төрағасы

 Ж.К. Сарткожина
 Бас бухгалтер

Пайда немесе залал және өзге де жиынтық табыс туралы есеп осы қаржылық есептілікке оның ажырамас бөлігі болып табылатын ескертпелермен бірге қаралуы тиіс.

*«KazakhExport» экспорттық сақтандыру компаниясы» АҚ
2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қаржылық жағдай туралы есеп*

	Ескертпе	2019 ж. мың теңге	2018 ж. мың теңге
АКТИВТЕР			
Ақша қаражаты және олардың баламалары	11	17,655,699	26,871,413
Банктердегі депозиттер	12	46,574,121	11,099,359
Инвестициялық бағалы қағаздар:			
- өзге де жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын	13	10,224,696	7,435,977
- амортизацияланған құны бойынша бағаланатын	13	10,682,611	-
- пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын	13	660,849	1,511,226
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	14	1,391,256	1,014,713
Сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылардың үлесі	15	318,795	509,093
Негізгі құралдар		87,645	71,662
Ағымдағы салық активі		328,773	92,632
Кейінге қалдырылған салық активтері	10	36,951	24,455
Өзге активтер		237,245	15,726
Активтердің барлығы		88,198,641	48,646,256
МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Сақтандыру шарттары бойынша резервтер	15	8,444,237	4,885,796
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша кредиторлық берешек		65,708	36,764
«Самұрық-Қазына» АҚ-нан алынған қарыз		144,388	212,512
Өзге міндеттемелер		350,823	201,514
Міндеттемелердің барлығы		9,005,156	5,336,586
МЕНШІКТІ КАПИТАЛ			
Акционерлік капитал	16 (a)	71,100,000	37,100,000
«Самұрық-Қазына» АҚ-дан нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерде алынған қарыз бойынша қосымша төленген капитал		732,819	732,819
Тұрақтандыру резерві		65,919	7,904
Болжанбаған тәуекелдер резерві		2,555,200	510,942
Бағалы қағаздардың әділ құны өзгерістерінің резерві		(1,263,767)	(1,267,664)
Бөлінбеген пайда		6,003,314	6,225,669
Меншікті капиталдың барлығы		79,193,485	43,309,670
Міндеттемелер мен меншікті капиталдың барлығы		88,198,641	48,646,256

Қаржылық жағдай туралы есеп осы қаржылық есептілікке оның ажырамас бөлігі болып табылатын ескертпелермен бірге қаралуы тиіс.

	2019 ж. мың теңге	2018 ж. мың теңге
ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
Табыс салығын шегергенге дейінгі пайда	2,698,500	2,052,728
<i>Түзетулер:</i>	3,748,739	1,804,494
Кайта сақтандырушының үлесін шегергендегі резервтердегі өзгерістер		
Дисконт пен сыйлықақының амортизациясы	(307,360)	66,729
Тозу және амортизация	16,970	15,681
«Самұрық-Қазына» АҚ-нан алынған қарыз бойынша пайыздық шығыс	24,877	29,185
Активтердің құнсыздануынан болған залалдар/(залалдарды қалпына келтіру)	(662,640)	691,790
Кезеңдегі өзгерістері пайда немесе залал құрамында көрсетілетін, әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздардың әділ құнын өзгертуден түсетін таза кіріс	(73,437)	(61,006)
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептелген пайыздық кірістер	(4,479,529)	(2,963,572)
Өзге де пайыздық кірістер	(69,489)	(102,896)
Іске асырылмаған бағам айырмасы	(619,708)	(601,197)
Операциялық қызметтен бастап операциялық активтер мен міндеттемелердің өзгеруіне дейінгі ақша қаражатының ағыны	276,923	931,936
Операциялық активтердің (ұлғаюы)/азаюы		
Банктердегі депозиттер	(32,912,669)	(2,501,958)
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	(385,673)	(59,298)
Өзге активтер	(255,026)	26,771
Операциялық міндеттемелердің ұлғаюы/(азаюы)		
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша кредиторлық берешек	28,944	(118,220)
Өзге міндеттемелер	145,715	63,186
Операциялық қызметтен алынған сыйақыға және табыс салығын төлеуге дейінгі ақша қаражатын таза пайдалану	(33,101,786)	(1,657,583)
Төленген табыс салығы	(588,308)	(367,057)
Алынған сыйақы	3,486,196	2,513,306
Төленген сыйақы	(541)	(786)
Операциялық қызметке (тен) ақша қаражатының түсімі/(пайдалану)	(30,204,439)	487,880

Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп осы қаржылық есептілікке оның ажырамас бөлігі болып табылатын ескертпелермен бірге қаралуы тиіс.

«KazakhExport» экспорттық сақтандыру компаниясы» АҚ
 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп

	2019 ж. мың теңге	2018 ж. мың теңге
ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
Инвестициялық бағалы қағаздарды сатудан және өтеуден түсетін түсімдер	1,062,500	-
Борыштық бағалы қағаздарды сатып алу	(13,284,230)	-
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатып алу	(30,218)	(31,183)
Инвестициялық қызметте пайдаланылған ақша қаражатының ағыны	(12,251,948)	(31,183)
ҚАРЖЫ ҚЫЗМЕТІНЕН ТҮСКЕН АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
Акциялар шығару	34,000,000	-
«Самұрық-Қазына» АҚ-дан алынған қарызды өтеу	(92,460)	(92,460)
Төленген дивидендтер	(475,666)	(639,389)
Қаржы қызметінен алынған/(пайдаланылған) ақша қаражатының ағыны	33,431,874	(731,849)
Ақша қаражатының және олардың баламаларының таза азаюы	(9,024,513)	(275,152)
Валюта бағамдары өзгерістерінің ақша қаражаты мен олардың баламаларының шамасына әсері	(191,201)	101,231
Жыл басындағы жағдай бойынша ақша қаражаты және олардың баламалары	26,871,413	27,045,334
Жыл соңындағы жағдай бойынша ақша қаражаты және олардың баламалары (11-ескертпе)	17,655,699	26,871,413

Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп осы қаржылық есептілікке оның ажырамас бөлігі болып табылатын ескертпелермен бірге қаралуы тиіс.

мың теңге	«Самұрық- Қазына» АҚ-нан нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеменен алынған қарыз бойынша қосымша төленген капитал	Тұрақтандыру резерві	Болжанбаған тәуекелдер резерві	Бағалы қағаздардың әділ құны өзгерістерінің резерві	Бөлінбеген пайда	Меншікті капиталдың барлығы
2019 жылғы 1 қаңтардағы қалдық	37,100,000	732,819	7,904	510,942	(1,267,664)	43,309,670
Жалпы жиынтық кіріс						
Жыл ішіндегі пайда	-	-	-		2,355,584	2,355,584
Өзге де жиынтық кіріс						
<i>Пайда мен залал құрамына қайта жіктелген немесе кейіннен қайта жіктелуі мүмкін баптар:</i>						
Әділ құнның таза өзгеруі				3,897	-	3,897
Басқа жиынтық табыстың барлығы	-	-	-	3,897	-	3,897
Бір жылдағы жалпы жиынтық кіріс	-	-	-	3,897	2,355,584	2,359,481
Меншік капиталының құрамында тікелей көрсетілген меншік иелерімен операциялар						
Акциялар шығару	34,000,000	-	-	-	-	34,000,000
Төленген дивидендтер (16 (в) ескертпе)	-	-	-	-	(475,666)	(475,666)
Күтпеген тәуекелдер резервіне ауыстыру (16 (г) ескертпе)	-	-	-	2,044,258	(2,044,258)	-
Тұрақтандыру резервіне ауыстыру	-	-	58,015	-	(58,015)	-
Меншік иелерімен жасалатын операциялардың барлығы	34,000,000	-	58,015	2,044,258	(2,577,939)	33,524,334
2019 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	71,100,000	732,819	65,919	2,555,200	(1,263,767)	79,193,485

Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есеп осы қаржылық есептілікке оның ажырамас бөлігі болып табылатын ескертпелермен бірге қаралуы тиіс.

«KazakhExport» экспорттық сақтандыру компаниясы» АҚ
 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есеп

мың теңге	Акционерлік капитал	«Самұрық-Қазына» АҚ-нан нарықтық мөлшерлеменен төмен мөлшерлеменен алынған қарыз бойынша қосымша төленген капитал	Тұрақтандыру резерві	Болжанбаған тәуекелдер резерві	Бағалы қағаздардың әділ құны өзгерістерінің резерві	Бөлінбеген пайда	Меншікті капиталдың барлығы
2018 жылғы 1 қаңтардағы қалдық	37,100,000	732,819	62,114	-	(1,849,217)	6,142,446	42,188,162
2018 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша ХҚЕС (IFRS) 9-ға көшудің әсері	-	-	-	-	343,791	(406,208)	(62,417)
2018 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша қайта есептелген қалдық	37,100,000	732,819	62,114	-	(1,505,426)	5,736,238	42,125,745
Жалпы жиынтық кіріс	-	-	-	-	-	1,585,552	1,585,552
Жыл ішіндегі пайда	-	-	-	-	-	1,585,552	1,585,552
Өзге де жиынтық кіріс	-	-	-	-	-	1,585,552	1,585,552
<i>Пайда немесе залал құрамына қайта жіктелген немесе кейіннен қайта жіктелуі мүмкін баптар:</i>							
Әділ құнның таза өзгеруі					237,762		237,762
Басқа жиынтық табыстың барлығы	-	-	-	-	237,762	-	237,762
Бір жылдағы жалпы жиынтық кіріс	-	-	-	-	237,762	1,585,552	1,823,314
Меншік капиталының құрамында тікелей көрсетілген меншік иелерімен операциялар							
Төленген дивидендтер (16 (в) ескертпе)	-	-	-	-	-	(639,389)	(639,389)
Күтпеген тәуекелдер резервіне ауыстыру (16 (г) ескертпе)	-	-	-	510,942	-	(510,942)	-
Тұрақтандыру резервіне ауыстыру	-	-	(54,210)	-	-	54,210	-
Меншік иелерімен жасалатын операциялардың барлығы	-	-	(54,210)	510,942	-	(1,096,121)	(639,389)
2018 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	37,100,000	732,819	7,904	510,942	(1,267,664)	6,225,669	43,309,670

Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есеп осы қаржылық есептілікке оның ажырамас бөлігі болып табылатын ескертпелермен бірге қаралуы тиіс.

1 Есеп беретін кәсіпорын

(а) Ұйымдастыру құрылымы және қызметі

«KazakhExport» экспорттық сақтандыру компаниясы» АҚ (бұдан әрі «Компания») Қазақстан заңнамасына сәйкес 2003 жылы Қазақстан Республикасында құрылған акционерлік қоғам болып табылады.

Компанияның сақтандыру және қайта сақтандыру жөніндегі қызметті жүзеге асыруға Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі (бұдан әрі - «ҚРҰБ») берген 2018 жылғы 21 мамырдағы № 2.1.55 лицензиясы бар, ол ҚРҰБ 2017 жылғы 20 сәуірде берген № 2.1.55 лицензияны алмастырды. Бұл лицензия Компанияға мынадай сыныптар бойынша ерікті сақтандыру жөніндегі қызметті жүзеге асыруға мүмкіндік береді:

- 1) кепілдіктер мен кепілдемелерді сақтандыру;
- 2) басқа да қаржылық залалдардан сақтандыру;
- 3) «Сақтандыру қызметі туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 6-бабы 3-тармағының 13), 14), 15) және 16) тармақшаларында көрсетілген сыныптарды қоспағанда, қаржы ұйымдарының залалдарын сақтандыру;
- 4) қарыздарды сақтандыру;
- 5) «Сақтандыру қызметі туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 6-бабы 3-тармағының 9) -11) тармақшаларында көрсетілген сыныптарды қоспағанда, азаматтық-құқықтық жауапкершілікті сақтандыру; сондай-ақ
- 6) қайта сақтандыру жөніндегі қызметті жүзеге асыру.

Компанияның стратегиялық даму бағыттары экспортты қолдау құралдарын жетілдіруді, экспорттаушылардың санын ұлғайту үшін жағдай жасауды және операциялық тиімділікті арттыруды қамтиды.

Компанияның заңды және нақты мекенжайы: Қазақстан Республикасы, 010000, Нұр-Сұлтан қаласы, Мәңгілік Ел даңғылы, 55А.

(б) Акционер

2019 және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бұдан әрі «Бас кәсіпорын» деп аталатын «Бәйтерек» Ұлттық басқарушы холдингі шығарылған акциялардың 100%-на иелік етеді. Компанияның түпкілікті акционері Қазақстан Республикасының Үкіметі болып табылады. Акциялар пакетін беру туралы 2013 жылғы 29 мамырдағы № 299-и шартқа сәйкес Компания акцияларының пакеті «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ-ның сенімгерлік басқаруына берілді. «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ «Даму институттарын, қаржы ұйымдарын басқару және ұлттық экономиканы дамыту жүйесін оңтайландыру жөніндегі кейбір шаралар туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2013 жылғы 22 мамырдағы № 571 Жарлығы бойынша құрылды.

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания қызметкерлерінің саны 76 қызметкерді құрады (2018 жыл: 62 қызметкер).

(в) Қазақстан Республикасында шаруашылық қызметті жүзеге асыру шарттары

Компанияның қызметі көбінесе Қазақстанда жүзеге асырылады. Тиісінше, Компанияның бизнесіне дамушы нарықтың ерекшеліктері тән Қазақстанның экономикасы мен қаржы нарықтары ықпал етеді.

Құқықтық, салықтық және әкімшілік жүйелер дамуын жалғастыруда, алайда олардың талаптарын түсіндірудің біркелкі болмауы тәуекелімен ұштасып отыр, олар жиі өзгерістерге ұшырайды, бұл басқа да заңдық және фискалдық кедергілермен бірге Қазақстанда бизнес жүргізетін кәсіпорындар үшін қосымша проблемалар туғызады. Ұсынылған қаржылық есептілік Компанияның қызметі мен қаржылық жағдайына Қазақстанда бизнес жүргізу шарттары қандай әсер ететіндігіне басшылықтың көзқарасын көрсетеді. Шаруашылық жүргізудің болашақ жағдайларының нақты әсері олардың басшылығының бағалауынан ерекшеленуі мүмкін.

2 Есепке алу негіздері

(а) Қолданылатын стандарттарға сәйкестігі туралы мәлімдеме

Осы қаржылық есептілік Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес дайындалды.

Бұл ХҚЕС (IFRS) 16 «Жалдау» талаптарын қолдана отырып дайындалған Компанияның жылдық қаржылық есептілігінің бірінші жиынтығы. Есеп саясатының елеулі қағидаттарының өзгерістері 2 (д) Ескертпеде ашылады.

(б) Бағалаулар мен пайымдауларды пайдалану

Қаржылық есептілікті ХҚЕС-ке сәйкес дайындау басшылықтың есеп саясатының ережелерінің қалай қолданылуына және активтердің, міндеттемелердің, кірістер мен шығыстардың қандай сомада көрсетілуіне әсер ететін кәсіби пайымдауларды, жорамалдар мен есептік бағалауларды пайдалануын талап етеді. Нақты нәтижелер осы бағалаулардан өзгеше болуы мүмкін.

Жорамалдар және олардың негізінде жасалған есептік бағалар оларды өзгерту қажеттілігі тұрғысынан үнемі талданады. Есептік бағалаулардағы өзгерістер осы бағалар қайта қаралған есепті кезеңде және көрсетілген өзгерістерге қатысты барлық кейінгі кезеңдерде танылады.

Келесі есепті жылы қаржылық есептілікте көрсетілген активтер мен міндеттемелердің шамасын айтарлықтай өзгерту талап етілетініне елеулі тәуекел ұштасқан есептік бағалауларға қатысты жорамалдар мен белгісіздік туралы ақпарат мынадай ескертулерде берілген:

- сақтандыру шарттары бойынша резервтер - 15-ескертпе.

(в) Қаржы көрсеткіштерін бағалау қағидаттары

Қаржылық есептілік пайда мен залал арқылы әділ құн бойынша және әділ құн бойынша көрсетілген өзге де жиынтық табыс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдарын қоспағанда, нақты шығындар бойынша есепке алу қағидатына сәйкес дайындалды.

(г) Функционалдық валюта және қаржылық есептілік деректерін ұсыну валютасы

Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы қазақстандық теңге (бұдан әрі «теңге») болып табылады. Қазақстандық теңгені Компания басшылығы функционалдық валюта ретінде таңдады, өйткені қазақстандық теңге Компания жүргізетін операциялардың экономикалық мәнін және оның қызметіне әсер ететін мән-жайларды барынша жақсы көрсетеді. Қазақстандық теңге сондай-ақ осы қаржылық есептіліктің деректерін ұсыну валютасы болып табылады.

Қаржылық есептіліктің барлық деректері тұтас мың теңгеге дейінгі дәлдікпен дөңгелектелді.

(д) Есеп саясатын және деректерді ұсыну тәртібін өзгерту

ХҚЕС (IFRS) 16

Компания алғаш рет 2019 жылдың 1 қаңтарынан бастап ХҚЕС (IFRS) 16 «Жалдау» стандартын қолданды.

Компания түрлендірілген ретроспективті тәсілді пайдалана отырып ХҚЕС (IFRS) 16 қолданды, оған сәйкес стандартты бастапқы қолданудың жиынтық әсері 2019 жылғы 1 қаңтардағы бөлінбеген пайда құрамында танылады.

Сәйкесінше, 2018 жылы ұсынылған салыстырмалы ақпарат қайта есептелмеген, яғни ол бұрын ХҚЕС (IAS) 17 және тиісті түсіндірмелерге сәйкес ұсынылған түрде ұсынылған. Есеп саясатының өзгерістері бұдан әрі толығырақ ашылады. Бұдан басқа, ХҚЕС (IFRS) 16-да қамтылған ақпаратты ашуға қойылатын талаптар тұтастай алғанда салыстырмалы ақпаратқа қолданылмады.

(i) Жалдауды анықтау

Бұрын, шарт жасалған күні Компания ХҚЕТК (IFRIC) 4 «Келісімде жалдау белгілерінің болуын айқындауға» сәйкес келісімнің жалға алу болып табылатындығын немесе жалға беру қатынастарын қамтитындығын анықтаған болатын. Енді Компания 2 (д) (ii) ескертпеде түсіндірілгендей, жалдау шартын айқындауды негізге ала отырып, тұтастай шарттың немесе оның жекелеген компоненттерінің жалдау шарты болып табылатынын бағалайды.

ХҚЕС (IFRS) 16-ға көшкен кезде Компания жалдауды анықтау мақсатында бұрын жүргізілген операцияларды бағалау нәтижелерін қайта қарамауға мүмкіндік беретін практикалық сипаттағы жеңілдетуді пайдалануға шешім қабылдады. Компания ХҚЕС (IFRS) 16 бұрын жалдау шарты ретінде сәйкестендірілген шарттарға ғана қолданды. ХҚЕС (IAS) 17 және ХҚЕТК (IFRIC) 4 сәйкес жалға алу шарттары ретінде сәйкестендірілмеген шарттар ХҚЕС (IFRS) 16 анықтамасына сәйкес оларда жалға алу қатынастары бар-жоқтығы мәніне қайта бағаланбаған. Сәйкесінше, ХҚЕС (IFRS) 16 сәйкес жалға беру анықтамасы 2019 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін жасалған немесе өзгертілген шарттарға ғана қолданылды.

(ii) Компания жалға алушы ретінде

Компания жылжымайтын мүлік нысандарын жалға алады. Компания бұрын осы жалдау шеңберінде Компанияға базалық активке меншік құқығымен байланысты барлық тәуекелдер мен пайдалардың мәні бойынша берілгенін бағалай отырып, жалдау шарттарын операциялық немесе қаржылық жалдау ретінде жіктеген. ХҚЕС (IFRS) 16 сәйкес Компания пайдалану құқығы нысанындағы активтерді және жалдау шарттарының көпшілігіне қатысты жалдау бойынша міндеттемелерді таниды - яғни бұл жалдау баланста көрсетіледі.

Жалдау компоненті бар шарттың қолданылуы немесе түрлендірілуі басталған кезде Компания шартта көзделген өтемді оның оқшауланған мәміленің салыстырмалы бағасы негізінде жалдаудың әрбір компонентіне бөледі.

ХҚЕС (IAS) 17 сәйкес операциялық жалдау ретінде жіктелген жалдау

Бұрын Компания жылжымайтын мүлік объектілерін жалдауды ХҚЕС (IAS) 17 сәйкес операциялық жалдау ретінде жіктеген.

ХҚЕС (IAS) 17 сәйкес бұрын операциялық жалдау ретінде жіктелген жалдау шарттарына қатысты ХҚЕС (IFRS) 16 қолданған кезде Компания практикалық сипаттағы бірқатар жеңілдіктерді пайдаланды. Атап айтқанда, Компания:

- жалдау мерзімі стандартты бастапқы қолдану күніне 12 айдан кем болған жағдайларда пайдалану құқығы нысанындағы активтерді және міндеттемелерді танымаған;
- құны төмен активтерге қатысты пайдалану құқығы нысанындағы активтерді және жалдау жөніндегі міндеттемелерді танымаған.

Компания жылжымайтын мүлік объектілерін (кеңсе үй-жайларын) жалға алады. Қолданылу мерзімінің қысқа болуын (12 ай) және заңнамаға сәйкес жалға беруді ұзартуға басым құқықтың болмауын ескере отырып, Компания 2019 жылғы 1 қаңтардан бастап ХҚЕС (IFRS) 16 сәйкес шарттың деректерін операциялық жалдау ретінде ескеруді жалғастырады.

(iii) Қаржылық есептілікке әсері

Өту күніне

Барлық жалға алынатын жылжымайтын мүлік объектілерінің қысқа жалға алу мерзімі (12 ай) бар екенін және операциялық жалға беру ретінде ескерілуін ескере отырып, осы шарттарды есепке алуда алдыңғы кезеңдермен салыстырғанда өзгерістер болған жоқ. Тиісінше, ХҚЕС (IFRS) 16 Компанияның көшу күніндегі қаржылық есептілігіне әсері жоқ. Стандарттарға бірнеше жаңа түзетулер мен түсіндірмелер 2019 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енді, алайда олар Компанияның аралық қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді.

3 Есеп саясатының негізгі ережелері

2 (д) Ескертпеде сипатталған өзгерістерді қоспағанда, Компания есеп саясатының мынадай ережелерін осы қаржылық есептілікте ұсынылған барлық кезеңдерге дәйекті түрде қолданды.

(а) Пайыздық кірістер мен шығыстар

Тиімді пайыздық мөлшерлеме

Пайыздық кірістер мен шығыстар пайданың немесе залалдың құрамында тиімді пайыздық мөлшерлемені әдісін пайдалана отырып көрсетіледі. «Тиімді пайыздық мөлшерлеме» - бұл қаржы құралының күтілетін қолданылу мерзімі ішінде:

- қаржы активінің жалпы баланстық құнына; немесе
- қаржылық міндеттеменің амортизацияланған құнына дейін нақты болашақ ақша түсімдерін немесе қаржы құралын қолданудың күтілетін мерзімі ішіндегі түсімдерді дисконттайтын мөлшерлеме.

Сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған активтер болып табылмайтын қаржы құралдары бойынша тиімді пайыздық мөлшерлемені есептеу кезінде Компания осы қаржы құралының барлық шарттық талаптарын назарға ала отырып, бірақ күтілетін кредиттік залалдарды есепке алмай, ақша қаражатының болашақ ағынын бағалайды. Сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған қаржы активтері үшін кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлеме күтілетін кредиттік залалдарды қоса алғанда, ақша қаражатының күтілетін болашақ ағындарының шамасын пайдалана отырып есептеледі.

Тиімді пайыздық мөлшерлемені есептеу мәміле бойынша шығындарды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын төленген немесе алынған сыйақылар мен сомаларды қамтиды. Мәміле бойынша шығындар қаржы активін немесе қаржылық міндеттемені сатып алуға немесе шығаруға тікелей қатысты қосымша шығындарды қамтиды.

Амортизацияланған құн және жалпы баланстық құн

Қаржылық активтің немесе қаржылық міндеттеменің «амортизацияланған құны» - бұл бастапқы тану кезінде қаржылық актив немесе қаржылық міндеттеме бағаланатын сома минус борыштың негізгі сомасының шотына төлемдер, плюс немесе минус тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептелген өтеу мерзімі басталған кезде көрсетілген бастапқы сома мен төлеуге берілетін сома арасындағы айырманың жинақталған амортизациясының шамасы, және қаржылық активтерге қатысты залалдарға арналған бағалау резервін (немесе 2018 жылғы 1 қаңтарға дейін құнсыздануға арналған резервті) ескере отырып түзетілген.

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын «қаржы активінің жалпы баланстық құны» - бұл залалдарға арналған бағалау резервінің шамасына түзетуге дейінгі қаржы активінің амортизацияланған құны.

Пайыздық кіріс пен шығысты есептеу

Қаржылық актив немесе қаржылық міндеттеме бойынша тиімді пайыздық мөлшерлеме қаржылық активті немесе қаржылық міндеттемені бастапқы тану кезінде есептеледі. Пайыздық кіріс пен шығысты есептеу кезінде тиімді пайыздық мөлшерлеме активтің жалпы баланстық құнының (актив кредиттік-құнсызданған болып табылмайтын кезде) немесе міндеттеменің амортизацияланған құнының шамасына қолданылады. Тиімді пайыздық мөлшерлеме нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруін көрсету мақсатында өзгермелі пайыздық мөлшерлемесі бар құралдар бойынша ақша қаражатының ағынын мерзімді қайта бағалау нәтижесінде қайта қаралады. Тиімді пайыздық мөлшерлеме сондай-ақ тиісті түзетудің амортизациясы басталған күнгі әділ құнды хеджирлеуге байланысты түзетулерді көрсету үшін қайта қаралады.

Алайда бастапқы танудан кейін кредиттік-құнсызданған қаржы активтері бойынша пайыздық кіріс қаржы активінің амортизацияланған құнына тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдану арқылы есептеледі. Егер қаржы активі енді кредиттік-құнсызданған болып табылмаса, онда пайыздық кірісті есептеу қайтадан жалпы баланстық құн негізінде жүргізіледі.

Бастапқы тану кезінде кредиттік-құнсызданған қаржы активтері бойынша пайыздық кіріс қаржы активінің амортизацияланған құнының шамасына кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдану арқылы есептеледі. Мұндай активтер бойынша пайыздық кірісті есептеу, егер олар бойынша кредиттік тәуекел кейіннен азайса да, жалпы баланстық құн негізінде жүзеге асырылмайды.

Қандай жағдайларда қаржы активтері кредиттік-құнсызданған болып табылатыны туралы ақпарат 3(6)(iv) ескертпеде берілген.

Ақпарат беру

Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептелген, пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы есепте ұсынылған пайыздық кірістер мыналарды қамтиды:

- амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері бойынша пайыздық кірістер;
- өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық қаржы құралдары бойынша пайыздық кірістер.

Пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы есептің «өзге пайыздық кірістер» бабы пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын туынды емес борыштық қаржы активтері бойынша пайыздық кірістерді қамтиды.

Пайда немесе шығын және өзге де жиынтық табыс туралы есепте ұсынылған пайыздық шығыстар мыналарды қамтиды:

- амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер бойынша пайыздық шығыстар.

(б) Қаржылық активтер және қаржылық міндеттемелер

(i) Қаржы құралдарын жіктеу

Бастапқы тану кезінде қаржы активі не амортизацияланған құн бойынша, не өзге жиынтық табыс арқылы әділ құн бойынша, не пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі.

Қаржы активі, егер ол төмендегі екі шартқа да жауап берсе және Компанияның қалауы бойынша пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын ретінде жіктелмеген жағдайда ғана амортизацияланған құн бойынша бағаланады:

- актив бизнес-модель шеңберінде ұсталады, оның мақсаты шартта көзделген ақша қаражатының ағынын алу үшін активтерді ұстап қалу болып табылады; және
- қаржы активінің шарттық талаптарында белгіленген мерзімде борыштың негізгі сомасын және негізгі соманың өтелмеген бөлігіне есептелген пайыздарды төлеуді ғана білдіретін ақша қаражаты ағындарының туындауы көзделген.

Борыштық құрал, егер ол төмендегі екі шартқа да сай келген және Компанияның қалауы бойынша пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын ретінде жіктелмеген жағдайда ғана, басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланады:

- актив бизнес-модель шеңберінде ұсталады, оның мақсатына шартта көзделген ақша қаражатының ағынын алу арқылы да, қаржы активтерін сату арқылы да қол жеткізіледі; және

- қаржылық активтің шарттық талаптарында туындауы белгіленген мерзімде борыштың негізгі сомасын және негізгі соманың өтелмеген бөлігіне есептелген пайыздарды төлеуді ғана білдіретін ақша қаражаты ағындарының туындауы көзделген.

Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық қаржы активтері бойынша пайда мен залал, амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы активтері бойынша сияқты пайда немесе залал құрамында танылатын мынадай баптарды қоспағанда, өзге жиынтық кіріс құрамында танылады:

- тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептелген пайыздық табыстар;
- күтілетін кредиттік залалдар және құнсызданудан болған залалдардың қалпына келтірілген сомалары; және
- валюта бағамдарының өзгеруінен пайда немесе залал.

Басқа жиынтық кіріс, бұрын өзге жиынтық кіріс құрамында танылған жинақталған пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық қаржы активін тану тоқтатылған кезде меншікті капитал құрамынан пайда немесе залал құрамына қайта жіктеледі.

Барлық өзге қаржы активтері пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі.

Бұдан басқа, бастапқы тану кезінде Компания өз қалауы бойынша кейіннен қайта жіктеу құқығынсыз амортизацияланған құн бойынша немесе, егер бұл есептік сәйкессіздікті жоюға немесе едәуір дәрежеде азайтуға мүмкіндік берсе, басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағалау үшін өлшемдерге жауап беретін қаржы активін пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағалау санатына жіктей алады.

Бизнес-модельді бағалау

Компания қаржы құралдарының портфелі деңгейінде активті ұстап тұратын бизнес-модельдің мақсатына бағалау жүргізеді, өйткені бұл бизнесті басқару тәсілін және ақпараттың басшылыққа қалай берілетінін жақсы көрсетеді.

Компания мынадай ақпаратты талдайды:

- Портфельді басқару үшін белгіленген саясаттар мен мақсаттар, сондай-ақ көрсетілген саясаттарды практикада іске асыру. Атап айтқанда, басқару стратегиясы шартта көзделген пайыздық кірісті алуға, пайыздық мөлшерлемелердің белгілі бір құрылымын ұстап тұруға, қаржы активтерін өтеу мерзімдерінің осы активтерді қаржыландыру үшін пайдаланылатын қаржылық міндеттемелерді өтеу мерзімдеріне сәйкестігін қамтамасыз етуге немесе активтерді сату арқылы ақша қаражаты ағындарын іске асыруға бағдарланған ба.
- Портфельдің нәтижелілігі қандай жолмен бағаланады және бұл ақпарат Компания басшылығының назарына қалай жеткізіледі.
- Бизнес-модельдің (және осы бизнес-модель шеңберінде ұсталатын қаржы активтерінің) нәтижелілігіне әсер ететін тәуекелдер және осы тәуекелдерді басқару қалай жүзеге асырылады.
- Портфельді басқару жауапты менеджерлерге сыйақы қалай жүзеге асырылады (мысалы, бұл сыйақы көрсетілген активтердің әділ құнына немесе шартта көзделген активтер бойынша алынған ақша қаражатының ағынына байланысты ма).
- Өткен кезендерде сатудың жиілігі, көлемі және туындау мерзімі, мұндай сатудың себептері, сондай-ақ сатудың болашақ деңгейіне қатысты күтулер. Алайда сату деңгейлері туралы ақпарат оқшауланған түрде емес, Компания мәлімдеген қаржы активтерін басқару мақсатына қалай қол жеткізілетінін және ақша қаражаты ағындарының қалай іске асырылатынын бірыңғай тұтас талдау шеңберінде қаралады.

Сауда үшін ұсталатын немесе басқарылуы әділ құн негізінде жүзеге асырылатын және нәтижелілігі бағаланатын қаржы активтері пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланады, өйткені олар шартта көзделген ақша қаражатының ағынын алу мақсатында да, шартта көзделген ақша қаражатының ағынын алу мақсатында да, сондай-ақ қаржы активтерін сату мақсатында да ұсталмайды.

Шартта көзделген ақша қаражатының ағыны тек қана негізгі сома мен пайыздарды төлеу болып табылатындығын бағалау

Осы бағалаудың мақсаттары үшін «негізгі сома» оны бастапқы тану кезінде қаржы активінің әділ құны ретінде айқындалады. «Пайыздар» ақшаның уақытша құны үшін, белгілі бір уақыт кезеңі ішінде өтелмеген негізгі сомаға қатысты кредиттік тәуекел үшін және кредиттеуге байланысты басқа да негізгі тәуекелдер мен шығындар (мысалы, өтімділік тәуекелі мен әкімшілік шығындар) үшін өтеу ретінде айқындалады, сондай-ақ пайда маржасын қамтиды.

Шартта көзделген ақша қаражатының ағындары негізгі соманың негізгі сомасын және негізгі соманың өтелмеген бөлігіне («SPPI критерийі») пайыздарды төлеу болып табылатындығын бағалау кезінде Компания қаржы құралының шарттық талаптарын талдайды. Бұл қаржы активі бойынша шарттың талаптарында шарт бойынша ақша қаражаты ағындарының мерзімін немесе сомасын қаржы активі талданатын талапты қанағаттандырмайтындай өзгертуі мүмкін қандай да бір талап көзделгенін бағалауды қамтиды. Бағалау жүргізу кезінде Компания:

- ақша қаражаты ағындарының мерзімін немесе сомасын өзгертуі мүмкін шартты оқиғаларды;
- тұтқыш (левередж) әсері бар жағдайларды;
- мерзімінен бұрын өтеу және қолданылу мерзімін ұзарту туралы шарттарды;
- Компанияның талаптарын белгілі бір активтер бойынша ақша ағындарымен шектейтін шарттарды (мысалы, «регресс құқығынсыз» активтер);
- ақшаның уақытша құны үшін өтемді өзгертуге әкеп соғатын шарттарды - мысалы, пайыздық мөлшерлемелерді мерзімді негізде қайта қарауды назарға алады.

Қайта жіктеу

Бастапқы танудан кейін қаржы активтерін жіктеу, Компания қаржы активтерін басқару жөніндегі өзінің бизнес-моделін өзгерткеннен кейінгі кезеңнен басқасында өзгермейді.

(ii) Тануды тоқтату

Қаржы активтері

Компания осы активтен ақша қаражатының ағынына шартта көзделген құқықтардың қолданылу мерзімі аяқталған не ол мәміле нәтижесінде осы активтен ақша қаражатының ағынын алу құқығын берген сәтте қаржы активін тануды тоқтатады, басқа тарапқа іс жүзінде барлық тәуекелдер мен пайдалар берілетін осы қаржы активіне меншік құқығымен байланысты немесе Компания бермейтін не осы қаржы активіне меншік құқығымен байланысты барлық тәуекелдер мен пайданы сақтайды және осы қаржы активіне бақылауды сақтамайды.

Қаржылық активті тану тоқтатылған кезде активтің баланстық құны (немесе танылуы тоқтатылған активтің бір бөлігіне бөлінген баланстық құны) және (i) алынған өтем (өзіне қабылданған жаңа міндеттеменің шамасын шегергендегі алынған жаңа активтің шамасын қоса алғанда) және (ii) өзге жиынтық кіріс құрамында танылған кез келген жинақталған пайда немесе залал сомасы арасындағы айырма пайданың немесе залалдың құрамында танылады.

2018 жылғы 1 қаңтардан бастап Компанияның қалауы бойынша басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағалау санатына жіктелген үлестік инвестициялық бағалы қағаздар бойынша өзге жиынтық кіріс құрамында танылған пайда/залалдың кез келген жинақталған сомасы осындай бағалы қағаздарды тану тоқтатылған кезде пайда немесе залал құрамына қайта жіктеуге жатпайды.

Компания шарттары бойынша қаржылық жағдай туралы есепте танылған активтерді беретін мәмілелер жасайды, бірақ бұл ретте не берілген активтерге меншік құқығымен байланысты барлық немесе іс жүзінде барлық тәуекелдер мен пайданы не олардың бір бөлігін сақтайды. Мұндай жағдайларда берілген активтерді есепте тану тоқтатылмайды. Мұндай мәмілелердің мысалдары қарызға бағалы қағаздар мен «РЕПО» мәмілесін беру болып табылады.

Компания қаржы активіне меншік құқығымен байланысты барлық тәуекелдер мен пайданы өзінде сақтайтын да, беретін де және берілген активке бақылауды сақтайтын мәмілелерде ол берілген активтің құнын өзгерту тәуекеліне Компанияның ұшырау дәрежесі ретінде айқындалатын активке қатысуды жалғастырған дәрежеде активті тануды жалғастырады.

Қаржылық міндеттемелер

Компания ол бойынша шарттық міндеттемелер орындалған, күші жойылған немесе тоқтатылған кезде қаржылық міндеттемені тануды тоқтатады.

(iii) Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің шарттарын түрлендіру

Қаржылық активтер

Егер қаржы активінің шарттары өзгертін болса, Компания осындай түрлендірілген актив бойынша ақша қаражатының ағынының айтарлықтай айырмашылығы бар-жоғын бағалайды. Егер ақша қаражатының ағыны айтарлықтай өзгеше болса («талаптардың едәуір түрлендірілуі»), онда шартта көзделген бастапқы қаржы активі бойынша ақша қаражатының ағынына құқықтар аяқталды деп есептеледі. Бұл жағдайда бастапқы қаржы активін тану тоқтатылады және жаңа қаржы активі әділ құн бойынша есепте және мәміле бойынша тиісті шығындарды қосқанда танылады. Түрлендіру шеңберінде туындаған комиссиялық сыйақының алынған сомалары есепте мынадай түрде танылады:

- жаңа активтің әділ құнын айқындау кезінде ескерілетін комиссиялық сыйақы сомалары, сондай-ақ мәміле бойынша тиісті шығындарды өтеуді білдіретін комиссиялық сыйақы сомалары осы активтің бастапқы бағалауына енгізіледі; және
- комиссиялық сыйақының өзге сомалары пайданың немесе залалдың құрамында тануды тоқтатудан түскен пайданың немесе залалдың бір бөлігі ретінде танылады.

Қолда бар қаржы активтері немесе қаржылық міндеттемелер бойынша ақша қаражаты ағындарының шамасының өзгеруі, егер олар шарттың ағымдағы талаптарының салдары болып табылса, егер тиісті кредит беру шарты Компанияның пайыздық мөлшерлемелерді өзгерту мүмкіндігін көздесе, талаптардың түрлендірілуі болып есептелмейді.

Компания шарттардың түрлендірілуі елеулі болып табылатындығына сандық және сапалық бағалау жүргізеді, яғни бастапқы қаржы активі бойынша ақша қаражатының ағыны мен оның түрлендірілген немесе ауыстырылған қаржы активі бойынша ақша қаражатының ағыны айтарлықтай айырмашылығы бар ма? Компания сапалық факторларды, сандық факторларды және сапалық және сандық факторлардың жиынтық әсерін талдай отырып, жағдайларды түрлендірудің маңыздылығы тұрғысынан сандық және сапалық бағалау жүргізеді. Егер ақша қаражатының ағыны айтарлықтай өзгеше болса, онда шартта көзделген бастапқы қаржы активі бойынша ақша қаражатының ағынына құқықтар аяқталды деп есептеледі. Осы бағалауды жүргізу кезінде Компания үқсастық бойынша қаржылық міндеттемелерді тануды тоқтатуға қатысты нұсқауларды басшылыққа алады.

Егер түрлендіру қарыз алушының қаржылық қиындықтарына байланысты болса, онда мұндай түрлендірудің мақсаты, әдетте, бастапқы шарттардан айтарлықтай өзгеше жағдайларда жаңа активті құру (беру) емес, шарттың бастапқы талаптарына сәйкес активтің құнын барынша ықтимал сомада өтеу болып табылады. Егер Компания қаржы активін қолданыстағы шартта көзделген ақша қаражаты ағындарының бір бөлігін кешіруге әкелетіндей етіп түрлендіруді жоспарласа, онда ол осы активтің бір бөлігін түрлендіру жүргізілгенге дейін есептен шығару керектігін талдауға тиіс (төменде есептен шығаруға қатысты саясатты қараңыз). Бұл тәсіл сандық бағалау нәтижесіне әсер етеді және мұндай жағдайларда тиісті қаржы активін тануды тоқтату үшін критерийлердің әдетте сақталмауына әкеп соғады. Компания сондай-ақ шарттардың түрлендірілуі едәуір болып табылатындығына сапалы бағалау жүргізеді.

Егер амортизацияланған құн бойынша немесе басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активінің шарттарын түрлендіру осы қаржы активін тануды тоқтатуға әкеп соқпаса, онда Компания осы актив бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып, осы активтің жалпы баланстық құнын қайта есептейді және пайда немесе залал құрамындағы түрлендіруден пайда немесе залал ретінде таниды. Өзгермелі пайыздық мөлшерлемесі бар қаржы активтеріне қатысты түрлендіруден түскен пайданы немесе залалды есептеу кезінде пайдаланылатын бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме түрлендіруді жүргізу сәтіндегі ағымдағы нарықтық жағдайларды көрсету үшін түзетіледі. Осындай түрлендіру шеңберінде туындаған жұмсалған шығындар немесе төленген комиссиялар және алынған комиссиялық сыйақылар түрлендірілген қаржы активінің жалпы баланстық құнын түзетеді және түрлендірілген қаржы активінің қалған қолданылу мерзімі ішінде амортизацияланады.

Қаржылық міндеттемелер

Компания қаржылық міндеттемені мойындауды, оның шарттары түрлендірілген міндеттеме бойынша ақша қаражаты ағындарының шамасы айтарлықтай өзгертіндей өзгертін жағдайда тоқтатады. Бұл жағдайда түрлендірілген шарттары бар жаңа қаржылық міндеттеме әділ құн бойынша танылады. Бұрынғы қаржылық міндеттеменің баланстық құны мен жаңа қаржылық міндеттеменің түрлендірілген талаптармен құны арасындағы айырма пайда немесе залал құрамында танылады. Төленген өтем, егер бар болса, берілген қаржылық емес активтерді және жаңа түрлендірілген қаржылық міндеттемені қоса алғанда, өзіне қабылданған міндеттемелерді қамтиды.

Компания сапалық факторларды, сандық факторларды және сапалық және сандық факторлардың жиынтық әсерін талдай отырып, жағдайларды түрлендірудің маңыздылығы тұрғысынан сандық және сапалық бағалау жүргізеді. Компания мынадай сапалық факторлардың негізінде шарттарды түрлендіру елеулі болып табылады деген қорытындыға келеді:

- қаржылық міндеттемелер валютасының өзгеруі;
- қамтамасыз ету түрін немесе міндеттеме сапасын арттырудың басқа да құралдарын өзгерту.

Егер бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған алынған комиссиялық сыйақыны шегергендегі комиссиялық сыйақыны төлеуді қоса алғанда, жаңа шарттарға сәйкес ақша қаражаты ағындарының келтірілген құны бастапқы қаржылық міндеттеме бойынша қалған ақша ағындарының дисконтталған құнынан кем дегенде 10% ерекшеленетін болса, сандық бағалау жүргізу мақсаттары үшін шарттар айтарлықтай ерекшеленеді деп есептеледі.

Егер қаржылық міндеттеменің шарттарын түрлендіру оны тануды тоқтатуға әкеп соқпаса, онда міндеттеменің амортизацияланған құны бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемесі бойынша ақша қаражатының түрлендірілген ағындарын дисконттау жолымен қайта есептеледі және нәтижесінде туындаған айырма пайда немесе залал құрамындағы түрлендіруден пайда немесе залал ретінде танылады. Өзгермелі пайыздық мөлшерлемесі бар қаржылық міндеттемелерге қатысты түрлендіруден түскен пайданы немесе залалды есептеу кезінде пайдаланылатын бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме түрлендіруді жүргізу сәтіндегі ағымдағы нарықтық жағдайларды көрсету үшін түзетіледі. Түрлендіру шеңберінде туындаған жұмсалған шығындар немесе төленген комиссиялар міндеттеменің баланстық құнын түзету ретінде танылады және құрал бойынша тиімді пайыздық мөлшерлемені қайта есептеу жолымен түрлендірілген қаржылық міндеттеменің қолданылуының қалған мерзімі ішінде амортизацияланады.

(iv) Құнсыздану

Сондай-ақ 4-ескертпені қараңыз.

Компания пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын борыштық құрал болып табылатын қаржы активтері бойынша күтілетін кредиттік залалдарға арналған бағалау резервін таниды.

Компания күтілетін кредиттік залалдарға арналған бағалау резервтерін, олар бойынша резерв сомасы 12 айлық күтілетін кредиттік залалдарға тең болатын мынадай құралдарды қоспағанда, бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдарға тең сомада таниды:

- есепті күнгі жағдай бойынша кредиттік тәуекелі төмен борыштық инвестициялық бағалы қағаздар; және
- кредиттік тәуекел бастапқы танылған кезден бастап айтарлықтай артпаған басқа да қаржы құралдары.

Компания борыштық инвестициялық бағалы қағаздың кредиттік рейтингі әлемде жалпы қабылданған «инвестициялық сапа» рейтингіне сәйкес келсе, оның кредиттік тәуекелі төмен деп санайды.

12 айлық күтілетін кредиттік залалдар - бұл есепті күннен кейін 12 ай ішінде болуы мүмкін қаржы құралы бойынша дефолт оқиғалары салдарынан күтілетін кредиттік залалдардың бір бөлігі. 12 айлық күтілетін кредиттік залалдар танылатын қаржы құралдары «1-сатыдағы» қаржы құралдарына жатады.

Бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар оның барлық күтілетін қолданылу мерзімі ішінде қаржы құралы бойынша дефолттың барлық ықтимал оқиғалары нәтижесінде күтілетін кредиттік залалдар ретінде айқындалады. Бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар танылатын сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған активтер болып табылмайтын қаржы құралдары «2-сатыдағы» (егер қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекел оны бастапқы таныған сәттен бастап едәуір артқан жағдайда, бірақ қаржы құралы кредиттік-құнсызданған болып табылмайды) және «3-сатыдағы» (егер қаржы құралы кредиттік құнсызданған болып табылса) қаржы құралдарына жатады.

Күтілетін кредиттік залалдарды бағалау

Күтілетін кредиттік залалдар дефолттың басталу ықтималдығы дәрежесі бойынша мөлшерленген кредиттік залалдарды есептік бағалауды білдіреді. Олар былайша бағаланады:

- *есепті күнгі жағдай бойынша кредиттік-құнсызданған болып табылмайтын қаржы активтеріне қатысты:* ақшалай қаражаттың барлық күтілетін жетіспеушіліктерінің келтірілген құны ретінде (яғни шартқа сәйкес Компанияға тиесілі ақша қаражаты ағындары мен Компания алуды күтетін ақша қаражаты ағындарының арасындағы айырма);

- *есепті күнгі жағдай бойынша кредиттік-құнсызданған болып табылатын қаржы активтеріне қатысты:* активтердің жалпы баланстық құны мен ақша қаражатының болашақ есептік ағындарының келтірілген құны арасындағы айырма ретінде айқындалады.

Қайта құрылымдалған қаржы активтері

Тараптардың келісімі бойынша қаржы активінің талаптары қайта қаралған немесе қаржы активінің талаптары түрлендірілген немесе қарыз алушының қаржылық қиындықтары себебінен қолданыстағы қаржы активін жаңасымен ауыстырған жағдайда осы қаржы активін тануды тоқтату қажеттілігі тұрғысынан бағалау жүргізіледі және күтілетін кредиттік залалдар мынадай түрде бағаланады:

- Егер күтілетін қайта құрылымдау қолданыстағы активті тануды тоқтатуға әкеп соқпаса, онда түрлендірілген қаржы активі бойынша күтілетін ақша қаражатының ағыны қолданыстағы актив бойынша ақша қаражатын алмау сомасының есебіне енгізіледі (4-ескертпеге қараңыз).
- Егер күтілетін қайта құрылымдау қолданыстағы активті тануды тоқтатуға әкеп соғатын болса, онда жаңа активтің күтілетін әділ құны оны тануды тоқтату сәтінде қолданыстағы актив бойынша ақша қаражатының түпкілікті ағыны ретінде қаралады. Бұл сома қолданыстағы қаржы активі бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып, есепті күнге дейін тануды тоқтатудың күтілетін күнінен бастап кезең үшін дисконтталатын қолданыстағы қаржы активі бойынша ақша қаражатын алмау сомасының есебіне енгізіледі.

Кредиттік-құнсызданған қаржы активтері

Әрбір есепті күнге Компания амортизацияланған құн бойынша ескерілетін қаржы активтерін және басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша ескерілетін борыштық қаржы активтерін олардың кредиттік құнсыздануы мәніне бағалауды жүргізеді. Қаржы активі осындай қаржы активі бойынша ақша қаражатының болашақ есеп айырысу ағынына теріс әсер ететін бір немесе бірнеше оқиғалар болған кезде «кредиттік-құнсызданған» болып табылады.

Қаржы активінің кредиттік құнсыздануының куәлігі, атап айтқанда, мынадай байқалатын деректер болып табылады:

- қарыз алушының немесе эмитенттің елеулі қаржылық қиындықтары;
- дефолт немесе төлем мерзімін кешіктіру сияқты шарттың талаптарын бұзу;
- Компанияның қарызды немесе аванстық төлемді өзге жағдайларда қарамайтын шарттармен қайта құрылымдауы;
- қарыз алушының банкроттығы немесе өзге де қаржылық қайта ұйымдастырылуы ықтималдығының туындауы; немесе
- қаржылық қиындықтар нәтижесінде бағалы қағаз үшін белсенді нарықтың жоғалуы.

Қаржы жағдайы туралы есепте күтілетін кредиттік залалдарға бағалау резервін ұсыну

Күтілетін кредиттік залалдарға арналған бағалау резервінің сомалары қаржылық жағдай туралы есепте мынадай түрде берілген:

- *амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы активтері:* осы активтердің жалпы баланстық құнының азаюы ретінде;
- *басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын борыштық құралдар:* залалдарға арналған бағалау резерві қаржылық жағдай туралы есепте танылмайды, өйткені осы активтердің баланстық құны олардың әділ құны болып табылады. Алайда залалдарға арналған бағалау резервінің шамасы әділ құн өзгерістері резервінің құрамында ашылады және танылады.

Есептен шығару

Кредиттер мен борыштық бағалы қағаздар оларды өтеуге негізделген күтулер болмаған кезде есептен шығарылуға жатады (ішінара немесе толық сомада). Әдетте, бұл Компания қарыз алушының есептен шығаруға жататын берешек сомасын өтеу үшін жеткілікті көлемде ақша қаражатының ағынын шоғырландыра алатын активтері немесе табыс көздері жоқ екенін анықтайтын жағдай. Осы бағалау әрбір актив үшін жеке орындалады.

Бұрын есептен шығарылған сомаларды өтеу пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы есепте «борыштық қаржы активтерінің құнсыздануынан болған залалдар» бабында көрсетіледі.

Есептен шығарылған қаржылық активтерге қатысты Компания тиесілі сомаларды өтеу жөніндегі саясатқа сәйкес берешекті өндіріп алу жөніндегі қызметті жүзеге асыруды жалғастыра алады.

(в) Шетел валютасындағы операциялар

Шетел валютасындағы операциялар операциялар жасалған күні қолданыста болған валюта бағамдары бойынша Компанияның функционалдық валютасына ауыстырылады. Есепті күнгі жағдай бойынша шетел валютасында көрсетілген монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күні қолданыста болған валюта бағамы бойынша функционалдық валютаға ауыстырылады. Монетарлық активтермен және міндеттемелермен операциялардан пайда немесе залал тиімді мөлшерлеме бойынша есептелген шамаға түзетілген кезеңнің басындағы жағдай бойынша функционалдық валютадағы амортизацияланған құн мен кезеңнің ішіндегі төлемдердің және есепті кезеңнің соңындағы жағдай бойынша валюта бағамы бойынша функционалдық валютаға аударылған шетел валютасындағы амортизацияланған құны арасындағы айырманы білдіреді.

Әділ құны бойынша бағаланатын шетел валютасында көрсетілген монетарлық емес активтер мен міндеттемелер әділ құнды айқындау күніне қолданыста болған валюта бағамдары бойынша функционалдық валютаға ауыстырылады. Шетел валютасында көрсетілген және нақты шығындар бойынша көрсетілген монетарлық емес активтер мен міндеттемелер операция жасалған күні қолданыста болған валюта бағамы бойынша функционалдық валютаға ауыстырылады.

(г) Сақтандыру шарттары

(і) Шарттарды жіктеу

Егер белгілі бір ықтимал болашақ оқиға («сақтандыру жағдайы») сақтанушыға немесе өзге бенефициарға теріс әсер еткен жағдайда, Компания өзіне екінші тараптың (бұдан әрі «сақтанушы») елеулі сақтандыру тәуекелін сақтанушыға немесе басқа бенефициарға өтеуге келісе отырып қабылдайтын шарттар сақтандыру шарттары ретінде жіктеледі. Сақтандыру тәуекелі - бұл қаржылық тәуекелден өзгеше тәуекел. Қаржылық тәуекел - бұл болашақта бір немесе бірнеше белгілі бір сыйақы мөлшерлемелерінің, бағалы қағаздар құнының, тауарларға бағаның, валюталық бағамның, бағалар немесе мөлшерлемелер индексінің, кредиттік рейтингтің немесе кредиттік индекстің немесе қаржылық емес айнымалылар жағдайында мұндай айнымалылар сақтандыру шартының тарапына тән болып табылмайтын өзге де айнымалылардың ықтимал өзгеріс тәуекелі. Сақтандыру шарттары бойынша белгілі бір қаржылық тәуекел де берілуі мүмкін.

Сақтандыру тәуекелі, егер сақтандыру жағдайы Компанияның едәуір қосымша сақтандыру сыйлықақыларын төлеу қажеттілігіне әкеп соқтыруы мүмкін болған жағдайда ғана елеулі болып табылады. Шарт ол осындай деп танылған сәттен бастап және осы шарт бойынша барлық құқықтар мен міндеттемелер орындалғанға немесе аяқталғанға дейін сақтандыру шарты ретінде жіктеледі.

Сақтанушыдан Компанияға сақтандыру тәуекелінің ауысуы елеусіз болып табылатын сақтандыру шарттары қаржы құралдары ретінде жіктеледі.

(ii) Сақтандыру шарттарын тану және бағалау

Сыйлықақылар

Жалпы сақтандыру бойынша есептелген сыйлықақылар олардың келесі есепті кезеңге тұтастай немесе ішінара қатысы бар-жоғына қарамастан, ағымдағы жылы күшіне енетін сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру сыйлықақыларын қамтиды. Сыйлықақылар делдалдар комиссиясын қамтитын жалпы сомамен ұсынылған және сыйлықақылар бойынша салықтар мен алымдарды қамтымайды. Алынған сыйлықақылардың жұмыс істеген бөлігі табыс ретінде танылады. Сыйлықақылар сақтандырылатын тәуекел құрылымы негізінде сақтандыру кезеңі ішінде сақтандыру жабыны басталған күннен бастап еңбек сіңірген деп танылады. Қайта сақтандыруға берілген сыйлықақылар қайта сақтандыру жөніндегі қызмет құрылымына сәйкес шығыстар ретінде танылады. Қайта сақтандыруға берілген, танылмайтын сыйлықақылардың бір бөлігі алдын ала төлем ретінде қаралады.

Еңбек сіңірілмеген сыйлықақылар бойынша резерв

Еңбек сіңірілмеген сыйлықақылар бойынша резерв қабылданған жалпы сыйлықақылардың бір бөлігін білдіреді, ол келесі немесе кейінгі қаржы жылдарында табылады деп күтіледі, пропорционалды әдісті пайдалана отырып, әрбір сақтандыру шарты үшін жеке есептеледі. Резерв сақтандыру шартымен жабылатын кезең ішінде тәуекел дәрежесінің кез келген өзгерісін көрсету үшін қажет болған жағдайда түзетіледі.

Наразылықтар

Наразылықтар төленбеген наразылықтар бойынша резервтегі өзгерістермен бірге қаржы жылы ішінде төленген талаптарды реттеу жөніндегі наразылықтар мен шығыстардан тұрады.

Төленбеген наразылықтар мәлімделгеніне немесе болмағанына қарамастан, есепті күнге келтірілген, бірақ төленбеген барлық талаптарды түпкілікті реттеу бойынша бағалау шығыстары шегінде Компания құрған резервтерден, сондай-ақ наразылықтарды реттеу бойынша тиісті ішкі және сыртқы шығындардан тұрады. Төленбеген наразылықтар наразылықтарды реттеу жөніндегі рәсімдердегі өзгеріс, заңнамадағы өзгерістер, өткен тәжірибе мен үрдістер сияқты ішкі және сыртқы болжанатын факторлардың әсерін назарға ала отырып, болған, бірақ әлі де мәлімделмеген наразылықтар үшін жеке наразылықтарды бағалау және резервтер құру есебінен қалыптастырылады. Төленбеген наразылықтар бойынша резервтер дисконтталмайды.

Басшылық наразылықтар бойынша брутто резервтер және қайта сақтандыру есебінен байланысты өтемақылар қазіргі сәттегі ақпараттың негізінде дұрыс көрсетілген деп санаса да, түпкілікті міндеттеме кейінгі ақпараттың пайда болуы мен оқиғалардың туындауы нәтижесінде өзгертін болады және құрылған резервтің елеулі түзетулеріне әкеп соғуы мүмкін. Өткен кезеңдерде қалыптастырылған наразылықтар бойынша резервтердің сомалары бойынша түзетулер осындай түзетулер жүргізілген кезеңде қаржылық есептілікте көрсетіледі және егер елеулі болып табылса, жеке ашылады. Пайдаланылатын әдістер мен жүргізілген бағалау тұрақты негізде қайта қаралады.

(iii) Қайта сақтандыру бойынша активтер

Компания тәуекелдерді әртараптандыру жолымен өзінің таза әлеуетті залалын шектеу мақсатында кәдімгі қызмет барысында қайта сақтандыруды жүргізеді. Қайта сақтандыру жөніндегі шарттарды жасасу нәтижесінде туындайтын активтер, міндеттемелер, кірістер мен шығыстар тиісті сақтандыру шарттары бойынша тиісті активтерден, міндеттемелерден, кірістер мен шығыстардан бөлек ескеріледі, өйткені қайта сақтандыру жөніндегі келісімдер Компанияны оның сақтанушылар алдындағы тікелей міндеттемелерінен босатпайды.

Елеулі сақтандыру тәуекелін беруге әкелетін шарттар бойынша құқықтар ғана қайта сақтандыру бойынша активтер ретінде ескеріледі. Қомақты сақтандыру тәуекелі берілмейтін шарттар бойынша құқықтар қаржы құралдары ретінде ескеріледі.

Қайта сақтандыру бойынша берілген сақтандыру сыйлықақылары тиісті сақтандыру шарттары бойынша сыйлықақыларды тану негіздеріне сәйкес келетін негіздегі шығыстар ретінде танылады. Жалпы сақтандыру бойынша қайта сақтандыру бойынша сыйлықақылар қайта сақтандырылатын тәуекелдердің күтілетін сипаты негізінде қайта сақтандыруды жабудың қолданылу кезеңі ішіндегі шығыстарға жатқызылады. Қайта сақтандыру бойынша берілген сыйлықақылардың жұмсалмаған бөлігі қайта сақтандыру жөніндегі активтерге енгізіледі.

Қайта сақтандыру бойынша активтер ретінде танылған сомалар тиісті сақтандыру шарттарына қатысты қолда бар резервтерді бағалау негізінде бағаланады.

Қайта сақтандыру бойынша активтер төленген талаптарға қатысты қайта сақтандырушы компаниялардан алынатын өтемдерді қамтиды. Олар қаржылық жағдай туралы есептегі сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылардың үлесі ретінде жіктеледі.

Шарттың қолданылу мерзімі өткеннен кейін қайта сақтандырушыға төленетін таза сома осындай шарттар бойынша өз құқықтарына қатысты Компания таныған қайта сақтандыру активтерінен аз болуы мүмкін.

Қайта сақтандыру бойынша активтер әрбір есепті күнге құнсыздану мәніне бағаланады. Активті бастапқы танудан кейін болған оқиға нәтижесінде Компания барлық соманы алуға өтей алмайтыны және бұл оқиғаның Компания қайта сақтандырушыдан алатын сомаға дұрыс бағалануы мүмкін әсері болатыны туралы объективті дәлел болған кезде актив құнсызданған болып есептеледі.

(iv) Сақтандыруға арналған комиссиялық шығыстар

Сақтандыру шарттары бойынша комиссиялық шығыстар сақтандыру агенттері мен брокерлеріне төленген комиссиялық сыйақы сияқты тікелей шығындарды және ұсыныстарды қарауға және сақтандыру полистерін шығаруға байланысты әкімшілік шығыстар сияқты жанама шығындарды қамтиды.

Комиссиялық шығыстар жұмсалыуына қарай шығыстарға жатқызылады.

(v) Міндеттемелердің барабарлығын тексеру

Міндеттемелердің барабарлығын тексеру сақтандыру шарттары бойынша резервтердің барабар болып табылатынын айқындау мақсатында әрбір есепті күнге жүргізіледі. Залалдарды реттеу жөніндегі шығыстар және сақтандыру шарттары бойынша резервтер бойынша міндеттемелерді орындауға арналған активтерден инвестициялық кірістер сияқты ақша қаражатының және байланысты шығыстардың барлық болашақтағы келісімшарттық ағындарының ағымдағы үздік бағалауы көрсетілген тексеруді жүргізу кезінде пайдаланылады.

Тапшылық анықталған жағдайда қосымша резерв құрылады. Тапшылық жыл ішіндегі пайда немесе залал құрамында танылады.

(vi) Сақтандыру шарттары бойынша дебиторлық және кредиторлық берешек

Сақтанушылар, агенттер және қайта сақтандырушылар алдындағы берешек сомалары және сақтанушылар, агенттер мен қайта сақтандырушылар берешегінің сомалары қаржы құралдары болып табылады және сақтандыру шарттары бойынша резервке немесе қайта сақтандыру жөніндегі активтерге емес, сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық және кредиторлық берешек құрамына енгізіледі.

(д) Ақша қаражаты және олардың баламалары

Ақша қаражаты және олардың баламалары кассадағы ақша қаражатын, банктердегі ағымдағы шоттардағы келісімшарттық шектеулерден бос ақшаны, сондай-ақ әділ құнның өзгеруінің елеулі тәуекеліне ұшырамайтын және Компания қысқа мерзімді міндеттемелерді реттеу үшін пайдаланатын бастапқы өтеу мерзімі 3 айдан кем өтімділігі жоғары қаржы активтерін қамтиды. Ақша қаражаты және олардың баламалары қаржы жағдайы туралы есепте амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі.

(е) Банктердегі шоттар мен депозиттер

Компанияның үш айдан астам өтеу мерзімі әртүрлі банктердегі аванстар мен депозиттер түріндегі шоттарындағы қаражаты бар. Өтеу мерзімі тіркелген банктердегі қаражат кейіннен тиімді сыйақы мөлшерлемесінің әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Банктердегі шоттар мен депозиттер күтілетін кредиттік залалдар болған кезде шегеріле отырып көрсетіледі.

(ж) Негізгі құралдар

(і) Меншікті активтер

Негізгі құралдардың объектілері амортизацияның жинақталған сомалары мен құнсызданудан болған залалдар шегеріле отырып, нақты құны бойынша көрсетіледі.

Егер негізгі құралдар объектісі ұтымды пайдаланудың әртүрлі мерзімі бар бірнеше компоненттерден тұратын жағдайда, мұндай компоненттер негізгі құралдардың жекелеген объектілері ретінде көрсетіледі.

(іі) Амортизация

Негізгі құралдар бойынша амортизация оларды ұтымды пайдаланудың болжамды мерзімі ішінде біркелкі есептеу әдісі бойынша есептеледі және пайда немесе залал құрамында көрсетіледі. Амортизация объектіні сатып алған күннен бастап, ал шаруашылық тәсілмен тұрғызылған негізгі құралдар объектілері үшін - объектінің құрылысы аяқталған және оны пайдалануға дайын болған сәттен бастап есептеледі. Жер учаскелері бойынша амортизация есептелмейді. Негізгі құралдардың әртүрлі объектілерін ұтымды пайдалану мерзімдері мынадай түрде ұсынылуы мүмкін:

- Машиналар мен жабдықтар	3-4 жыл;
- Көлік құралдары	5 жыл;
- Материалдық емес активтер	3 жыл.

(з) Материалдық емес активтер

Сатып алынған материалдық емес активтер жинақталған амортизацияны және құнсызданудан болған залалдарды шегере отырып, нақты шығындар бойынша қаржылық есептілікте көрсетіледі.

Арнайы бағдарламалық қамтамасыз етуге арналған лицензияларды сатып алуға және оны енгізуге арналған шығындар тиісті материалдық емес активтің құнында капиталдандырылады.

Материалдық емес активтер бойынша амортизация оларды пайдалы пайдаланудың болжамды мерзімі ішінде тозуды біркелкі есептеу әдісі бойынша есептеледі және пайда немесе залал құрамында көрсетіледі. Ұтымды пайдалану мерзімі бес жылды құрайды.

(и) «РЕПО» және «кері РЕПО» мәмілелері

Кері сатып алу міндеттемесімен сату туралы келісімдер (бұдан әрі – «РЕПО» мәмілелері) шеңберінде сатылған бағалы қағаздар бағалы қағаздардың кепілімен қамтамасыз етілген қаржыландыруды тарту жөніндегі операциялар ретінде көрсетіледі, бұл ретте бағалы қағаздар баланста көрсетілуін жалғастырады, ал қарсы агенттер алдындағы міндеттемелер «РЕПО» мәмілелері бойынша кредиторлық берешек» бабына енгізіледі. Сату бағасы мен кері сатып алу бағасы арасындағы айырма пайыздық шығысты білдіреді және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, «РЕПО» мәмілесінің қолданылу кезеңіндегі пайданың немесе залалдың құрамында көрсетіледі.

Кері сату міндеттемесі бар келісімдер (бұдан әрі – «кері РЕПО» мәмілелері) шеңберінде сатып алынған бағалы қағаздар «кері РЕПО» мәмілелері бойынша дебиторлық берешек» бабы бойынша не егер шарттардың мерзімі үш айдан кем болса, ақша қаражаты мен олардың баламаларының құрамында көрсетіледі. Сатып алу бағасы мен кері сату бағасы арасындағы айырма пайыздық кірісті білдіреді және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, «кері РЕПО» мәмілесінің қолданылу кезеңі ішінде есептеледі.

Егер кері сату міндеттемесімен сатып алу шарттары бойынша сатып алынған активтер, үшінші тараптарға сатылады, бағалы қағаздарды қайтару міндеттемесі саудаға арналған міндеттеме ретінде көрсетіледі және әділ құны бойынша бағаланады.

(к) Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Кейінге қалдырылған салық активтерінен ерекшеленетін басқа да қаржылық емес активтер әрбір есепті күнгі жағдай бойынша құнсыздану белгілерінің болуы тұрғысынан бағаланады. Қаржылық емес активтердің өтелетін құны сату бойынша шығыстарды және пайдаланудан түскен құндылықтарды шегергендегі әділ құнның ең көп шамасы болып табылады. Пайдаланудан болатын құндылықты айқындау кезінде ақша қаражатының болжамды болашақ ағындары ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын және осы активке тән тәуекелдерді көрсететін салық салуға дейінгі дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып, олардың ағымдағы сәтке келтірілген құнына дисконтталады. Басқа активтермен шоғырланатын ақша қаражатынан айтарлықтай дәрежеде тәуелсіз ақша қаражатының ағынын туындатпайтын актив үшін өтелетін құн актив тиесілі ақша қаражатын шоғырландыратын активтер тобы бойынша айқындалады. Құнсызданудан болған залал ақша қаражатын шоғырландыратын активтің немесе активтер тобының баланстық құны оның өтелетін құнынан асып кеткен кезде танылады.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануынан болған барлық залалдар пайда немесе залал құрамында көрсетіледі және өтелетін құнды айқындау кезінде пайдаланылатын бағалауларда өзгерістер болған жағдайда ғана қалпына келтіруге жатады. Активтің құнсыздануынан болған кез келген залал, егер құнсызданудан болған залал қаржылық есептілікте көрсетілмесе, активтің баланстық құны осындай баланстық құннан аспайтын көлемде (амортизацияны және тозуды шегергенде) қалпына келтірілуге жатады.

(л) Резервтер

Резерв болған оқиға нәтижесінде Компанияда заңдық немесе негізделген міндеттеме туындаған және осы міндеттемені орындау үшін қаражатты бөлектеу қажет болуы ықтималдығы болған жағдайда қаржылық жағдай туралы есепте көрсетіледі. Егер мұндай міндеттеменің сомасы елеулі болса, онда резервтер ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын және қолданылатын жерде осы міндеттемеге тән тәуекелдерді көрсететін салық салуға дейінгі дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып, ақша қаражатының болжамды болашақ ағынын дисконттау жолымен айқындалады.

(м) Акционерлік капитал

(i) Қарапайым акциялар

Қарапайым акциялар меншікті капитал ретінде жіктеледі. Қарапайым акциялар мен акцияларға опциондарды шығаруға тікелей байланысты шығындар кез келген салық әсерін шегергендегі меншікті капиталдың азаюы ретінде танылады.

(ii) Меншікті акцияларды сатып алу

Компания меншікті акцияларды сатып алған жағдайда, осы сатып алумен тікелей байланысты шығындарды қоса алғанда, төленген сома қаржылық есептілікте меншікті капиталдың азаюы ретінде көрсетіледі.

(iii) Дивидендтер

Компанияның дивидендтерді жариялау және төлеу мүмкіндігі Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасының реттеуіне жатады.

Қарапайым акциялар бойынша дивидендтер қаржылық есептілікте олардың жариялануына қарай бөлінбеген пайданы пайдалану ретінде көрсетіледі.

(н) Салық салу

Табыс салығының сомасы ағымдағы салық сомасын және кейінге қалдырылған салық сомасын қамтиды. Табыс салығы өзге жиынтық кіріс құрамында көрсетілетін операцияларға немесе тиісінше өзге жиынтық кіріс құрамында немесе тікелей капитал құрамында көрсетілетін меншік иелерімен жасалатын операцияларға қатысты сомаларды қоспағанда, пайда немесе залал құрамында толық көлемде көрсетіледі.

Ағымдағы салық

Ағымдағы табыс салығы есепті күнгі жағдай бойынша қолданылған табыс салығы бойынша мөлшерлемелерді, сондай-ақ алдыңғы есепті жылдардағы табыс салығының сомасын нақтылау нәтижесінде туындаған міндеттемелер сомасын ескере отырып, бір жыл үшін салық салынатын пайданың болжамды мөлшерін негізге ала отырып есептеледі. Ағымдағы табыс салығы бойынша міндеттеменің есебіне дивидендтермен байланысты туындаған салық міндеттемесінің шамасы да енгізіледі.

Кейінге қалдырылған салық

Кейінге қалдырылған салық оларды қаржылық есептілікте көрсету мақсаттары үшін айқындалатын активтер мен міндеттемелердің баланстық құны мен олардың салық базасы арасында туындайтын уақытша айырмаларға қатысты танылады.

Кейінге қалдырылған салық активтері пайдаланылмаған салық залалдарына, пайдаланылмаған салық кредиттеріне және шегерілетін уақытша айырмашылықтарға қатысты болашақ салық салынатын пайданы алу ықтимал шамада ғана танылады. Болашақ салық салынатын пайданың шамасы қалпына келтіруге тиісті салық салынатын уақытша айырмалардың шамасы негізінде айқындалады. Кейінге қалдырылған салық активтерінің шамасы әрбір есепті күнгі жағдай бойынша талданады және тиісті салық пайдасын өткізу ықтимал болып табылмайтын шамада азайтылады. Мұндай есептен шығару болашақ салық салынатын пайданың болу ықтималдығы артқан жағдайда қалпына келтірілуге жатады.

Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтері әрбір есепті күнге қайта бағаланады және болашақ салық салынатын пайда осы кейінге қалдырылған салық активін өтеуге мүмкіндік беретін шамада танылады.

Кейінге қалдырылған салықтың шамасы есепті күнгі жағдай бойынша қолданыстағы немесе мәні бойынша қолданысқа енгізілген заңдарға негізделе отырып, уақытша айырмашылықтарды қалпына келтіру сәтінде болашақта қолданылатын салық мөлшерлемелерін негізге ала отырып айқындалады. Кейінге қалдырылған салықты бағалау Компания есепті кезеңнің соңында активтер мен міндеттемелердің баланстық құнын өтеуді немесе өтеуді жоспарлайтын тәсілге байланысты салықтық салдарды көрсетеді.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері, егер ағымдағы салық міндеттемелеріне қарсы ағымдағы салық активтерін есепке жатқызуды жүргізуге заңды бекітілген құқығы болған және бұл активтер мен міндеттемелер пайдаға салынатын салықтарға жататын жағдайда есептеледі. Салық салынатын бір кәсіпорыннан бір ғана салық органы алатын не әртүрлі салық салынатын кәсіпорындардан, бірақ бұл кәсіпорындар ағымдағы салық міндеттемелері мен активтерін нетто-негізде реттеуге ниетті немесе осы кәсіпорындардың салық активтерін сату олардың салық міндеттемелерін өтеумен бір мезгілде жүзеге асырылатын болады.

(о) Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар

Бірқатар жаңа стандарттар мен стандарттарға түзетулер 2020 жылғы 1 қаңтардан кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты оларды мерзімінен бұрын қолдану мүмкіндігімен күшіне енеді.

ХҚЕС (IFRS) 17 «Сақтандыру шарттары»

ХҚЕС (IFRS) 17 қолдану аясы ХҚЕС (IFRS) 4 «Сақтандыру шарттарына» ұқсас. Бастапқы тану кезінде сақтандыру шарттары тобының міндеттемесі мынадай компоненттерден тұрады:

- Тәуекелді ескере отырып түзетілген сақтанушылардың құқықтары мен міндеттемелерінің келтірілген құнын білдіретін міндеттемелерді орындау бойынша ақша ағындары:
 - болашақ ақша ағынын бағалау;
 - дисконттау; және
 - қаржылық емес тәуекелді ескере отырып, тәуекелді түзету.
- Компания еңбек сіңірілмеген пайданы білдіретін шарт бойынша қызметтер маржасы (CSM), оны Компания сақтандыру кезеңі ішінде көрсетілетін қызметтерді ұсыну шамасына қарай танитын болады.

Бастапқы тану кезінде таза жылыстауды білдіретін міндеттемелерді орындау бойынша ақша ағындары тікелей залал ретінде танылады.

Сақтандыру шарттары тобының міндеттемесі бастапқы танылғаннан кейін қалған сақтандыру жабыны бойынша міндеттемені (міндеттемелер мен CSM орындау бойынша ақша ағындары), сондай-ақ есептелген сақтандыру шағымдары үшін міндеттемені (сақтандыру талаптарына қатысты міндеттемелерді орындау бойынша ақша ағындары және бұрын шеккен, бірақ әлі де төленбеген шығыстар) камтиды.

Міндеттемелерді орындау бойынша ақша ағындарын қайта бағалау ағымдағы бағалауды көрсету мақсатында әрбір есепті күнге жүргізіледі. Тұтастай алғанда, міндеттемелерді орындау бойынша ақша ағындарындағы өзгерістер әртүрлі тәсілдермен ескеріледі:

- ақшаның уақытша құны мен қаржылық тәуекел әсерінің өзгеруі қаржылық жағдай туралы есепте көрсетіледі;
- өткен және ағымдағы қызметтерге қатысты өзгерістер пайда немесе залал құрамында танылады; және
- болашақ қызметтерге қатысты өзгерістер CSM түзетеді.

Белгілі бір өлшемдерді орындау кезінде жеңілдетілген тәсіл - сақтандыру сыйлықақысын бөлу тәсілі пайдаланылуы мүмкін.

Сақтандыру шарттары бойынша кірісті Компания сыйақы алуды күтетін қызметтерге жататын әрбір есепті кезеңге қалған сақтандыру өтеміне қатысты міндеттеменің өзгеруі нәтижесінде алады.

Инвестициялық компоненттер сақтандыру шарттары бойынша кірістен және сақтандыру қызметтеріне арналған шығыстардан алынып тасталады. Сақтандыру бойынша көрсетілетін қызметтердің нәтижелері қаржылық кірістерден немесе сақтандыру бойынша шығыстардан бөлек ұсынылады. Компания қаржылық кірістер мен сақтандыру бойынша шығыстарды пайда немесе залал мен өзге де жиынтық кіріс арасында бөлуді таңдай алады.

ХҚЕС (IFRS) 17 2021 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді.

Егер ХҚЕС (IFRS) 9 «Қаржы құралдары» және ХҚЕС (IFRS) 15 «Сатып алушылармен шарттар бойынша түсім» қабылданған күні немесе бұрын қолданылса, мерзімінен бұрын қабылдауға рұқсат етіледі.

Толық ретроспективті қолдану талап етіледі - алайда, егер ол орынды болып табылмаса, түрлендірілген ретроспективті тәсіл және әділ күн негізіндегі тәсіл бар.

Компания ХҚЕС 17 (IFRS) қолдануға байланысты оның қаржылық есептілігіне әлеуетті ықпалын ресми бағалауға кіріспеді және ХҚЕС (IFRS) 17 енгізу процесіне дайындауға бағытталған қандай да бір нақты іс-қимылдарды қабылдамады.

Тиісінше, Компанияның қаржылық есептілігіне ХҚЕС (IFRS) 17 қолдану әсер ететін әсерді практикалық тұрғыдан бағалау мүмкін емес.

Басқа да өзгерістер

Стандарттарға мынадай түзетулер мен түсіндірулер Компанияның қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде:

- *ХҚЕС стандарттарында Қаржылық есептіліктің тұжырымдамалық негіздеріне сілтемелерге түзетулер;*
- *Бизнесті анықтау (ХҚЕС (IFRS) 3-ке түзетулер);*
- *«Елеулі» ұғымының анықтамасы (ХҚЕС (IAS) 1 және ХҚЕС (IAS) 8-ге түзетулер).*

4 Қаржы тәуекелдерін талдау

Осы ескертпеде Компанияның қаржылық тәуекелдерге ұшырауы туралы ақпарат берілген. Қаржы тәуекелдерін басқару жөніндегі Компания қолданатын саясат туралы ақпарат 17-ескертпеде берілген.

Кредиттік тәуекел - күтілетін кредиттік залалдар сомасы

Кредиттік тәуекелді едәуір арттыру

Бастапқы танылған сәттен бастап қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекелдің айтарлықтай жоғарылауы орын алғанын бағалау кезінде Компания шамадан тыс шығындар немесе күш-жігерсіз орынды және қолжетімді негізделген және расталған ақпаратты қарайды. Бағалау сандық та, сапалық та ақпаратты, сондай-ақ Компанияның тарихи тәжірибесіне, кредиттік сапаны сараптамалық бағалауға және болжамды ақпаратқа негізделген талдауды қамтиды.

Бағалаудың мақсаты:

- есепті күнгі жағдай бойынша барлық мерзімнің қалған бөлігі үшін дефолт ықтималдығын; және
- кредиттік тәуекелге ұшыраған позицияны бастапқы тану кезінде уақыттың осы сәтіне қатысты есептелген барлық мерзімнің қалған бөлігі үшін дефолт ықтималдығын (егер орынды болса, мерзімінен бұрын өтеуге қатысты күтулердің өзгеруін ескере отырып түзетілген) салыстыру арқылы кредиттік тәуекелге ұшырағыш позицияға қатысты кредиттік тәуекелдің едәуір жоғарылауының орын алуын анықтау болып табылады.

Кредиттік тәуекелдің градация деңгейлері (рейтингтері)

Компания кредиттік тәуекелге ұшыраған әрбір позицияны дефолт тәуекелін болжау үшін пайдаланылатын Standard & Poor's, Fitch Ratings, Moody's Investors Services агенттіктерінің сыртқы рейтингі негізінде кредиттік тәуекелдің тиісті рейтингін береді.

Сыртқы рейтинг болмаған жағдайда контрагентке контрагент рейтингін дербес бағалау мақсатында әзірленген сауалнаманы толтыру арқылы алынған шамамен алынған мән беріледі.

Кредиттік тәуекел рейтингтері дефолттың басталу тәуекелі кредиттік тәуекелдің нашарлауына қарай экспонент бойынша өсетіндей етіп айқындалады және калибрленеді. Компания кредиттік тәуекел сатылары бойынша бөлуді қолданады. Бастапқы тану кезінде барлық қаржы активтері (кредиттік-құнсызданған қаржы активтерін қоспағанда) 1-сатыға бөлінеді. Құралдың дефолт тәуекелі төмен болып қалғанша немесе бастапқы танылған сәттен бастап айтарлықтай ұлғаймайынша, актив 1-сатыда қалады. Дефолт тәуекелінің елеулі өзгеруінен кейін актив 1-сатыдан 2 немесе 3-сатыға ауыстырылады. Мониторинг әдетте келесі деректерді талдауды көздейді:

Кредиттік тәуекелге ұшыраған позициялар (банктердегі депозиттер, инвестициялық бағалы қағаздар)

- Контрагенттер туралы ақпаратты мерзімді негізде талдау нәтижесінде алынған ақпарат - мысалы, аудиттелген қаржылық есептілік.
 - Кредиттік рейтингтік агенттіктердің деректері, баспасөздегі жарияланымдар, сыртқы кредиттік рейтингтердің өзгерістері туралы ақпарат.
 - Қарыз алушының қызметін немесе оның шаруашылық қызметін жүзеге асырудың саяси, нормативтік және технологиялық ортасындағы нақты және күтілетін елеулі өзгерістер.
 - Мерзімі өткен берешектің мәртебесі туралы ақпаратты қоса алғанда, төлемдер туралы ақпарат.
 - Қызметті жүзеге асырудың қаржылық, экономикалық шарттары мен шарттарының ағымдағы және болжамды өзгерістері.
-

Дефолт ықтималдығының уақытша құрылымын жасау

Кредиттік тәуекел рейтингтері кредиттік тәуекелге ұшыраған позициялар үшін дефолт ықтималдығының уақытша құрылымын құру кезінде негізгі бастапқы деректер болып табылады. Компания юрисдикцияға немесе өңірге, өнім мен қарыз алушының түріне қарай, сондай-ақ кредиттік тәуекел рейтингіне байланысты талданатын кредиттік тәуекелге ұшыраған позицияларға қатысты берешекке қызмет көрсету сапасы және дефолт деңгейі туралы мәліметтерді жинайды. Компания болжамды ақпаратты бағалау кезінде сараптамалық пайымдауды пайдаланады. Бұл бағалау оның ішінде сыртқы көздерден алынған ақпаратқа негізделеді (төмендегі болжамды ақпаратты қосу туралы ақпаратты қараңыз). Компания бұл болжамдарды дефолт ықтималдығын бағалауды түзету үшін пайдаланады.

Кредиттік тәуекелді едәуір арттыру орын алғанын не алмағанын айқындау

Кредиттік тәуекелді едәуір арттыруды айқындауға арналған критерийлер портфельге байланысты әртүрлі және дефолт ықтималдығы көрсеткіші мәндерінің сандық өзгерістерін де, сондай-ақ сапалық факторларды да, оның ішінде мерзімі өткен мерзім бойынша «шектеуші» белгісін де қамтиды.

Компания кредиттік тәуекелге ұшыраған нақты позиция бойынша кредиттік тәуекел, егер бастапқы тану сәтінен бастап ішкі/сыртқы рейтингтің екі (немесе одан да көп) позициясына төмендеуі орын алған болса, оны бастапқы тану сәтінен бастап едәуір артты деп есептейді.

Кредиттік тәуекелді едәуір арттыру мәніне бағалау кезінде қалған бүкіл мерзім үшін күтілетін кредиттік залалдар өтеу мерзімінің өзгеруі ескеріле отырып түзетіледі.

Компания:

- критерийлер кредиттік тәуекелге ұшыраған позицияға қатысты дефолт оқиғасы болғанға дейін кредиттік тәуекелдің едәуір жоғарылауын анықтауға мүмкіндік береді;
- өлшемдер актив бойынша берешек 30 күннен астам мерзімге өткен уақытқа сәйкес келмейді;
- кредиттік тәуекелдің едәуір артуын анықтау мен дефолт оқиғасының басталуы арасындағы орташа уақыт кезеңі ақылға қонымды болып табылады;
- кредиттік тәуекелге ұшыраған позициялар бағалау резерві 12 айлық күтілетін кредиттік залалдар сомасында (1-сатысы) танылатын портфель құрамынан тікелей кредиттік-құнсызданған активтер портфелінің құрамына (3-сатысы) аударылмайды;

- бағалау резерві бүкіл мерзім үшін күтілетін кредиттік залалдар сомасында (2-сатысы) танылатын бағалау резерві 12 айлық күтілетін кредиттік залалдар сомасында (1-сатысы) танылатын портфель құрамынан кредиттік тәуекелге ұшыраған позицияларды ауыстыру кезінде бағалау резерві шамасының күтілетін кредиттік залалдарға негізсіз құбылмалылығы жоқ.

Бастапқы танылған кезінен бастап қаржы активі бойынша кредиттік тәуекелдің едәуір көтерілгенін куәландыратын «шектегіш» белгісі ретінде Компания бұл активтің мерзімі 30 күннен асады деп есептейді. Кешіктірілген берешектің күн саны төлем толық сомада алынбаған жағдай бойынша ең ерте күннен бастап күн санын есептеу арқылы айқындалады.

Дефолт ұғымын анықтау

Қаржы активін Компания мынадай жағдайларда дефолт оқиғасы басталған қаржы активтеріне жатқызады:

- контрагенттің Компания алдындағы кредиттік міндеттемелерінің Компанияның кепілдік қамтамасыз етуді (ол болған кезде) іске асыру сияқты шараларды қолданбай толық көлемде өтелуінің ықтималдығы аз болса; немесе
- контрагенттің Компания алдындағы берешегі 90 күннен астам мерзімге кешіктірілген болса.

Қарыз алушының міндеттемелері бойынша дефолт оқиғасының басталуын бағалау кезінде Компания сандық факторларды, мысалы, мерзімі өткен берешек мәртебесін және бір ғана эмитенттің Компания алдындағы басқа міндеттемелері бойынша төлемеуін; сондай-ақ меншікті және сыртқы көздерден алынған өзге де ақпаратты ескереді.

Қаржы құралы бойынша дефолт оқиғасының басталуын бағалау кезіндегі бастапқы деректер және олардың маңыздылығы мән-жайлардағы өзгерістерді көрсету үшін уақыт өткен сайын өзгеруі мүмкін.

Болжамды ақпаратты қосу

Компания болжамды ақпаратты қаржы құралын бастапқы таныған сәттен бастап кредиттік тәуекелдің айтарлықтай жоғарылауы мәніне бағалауға да, сондай-ақ күтілетін кредиттік залалдарды бағалауға да қосады. Компания болжамды ақпаратты бағалау үшін сараптамалық пайымдауды пайдаланады. Бұл бағалау сыртқы көздерден алынған ақпаратқа да негізделген. Осындай контексте талданатын үлгілік макроэкономикалық айнымалылар ЖІӨ өсуін, айырбас бағамын, мұнай бағасын, мұнай өндіру көлемін, жеке берешек коэффициентін, жұмыссыздық деңгейін, жеке сектор тарапынан сұранысты және т.б. қамтиды.

Компания сондай-ақ репрезентативті сценарийлердің деректерін анықтауға өз көзқарасын түзету үшін «есеңгірету» сценарийлерін стресс-тестілеуден өткізетін болады.

Компания қаржы құралдарының әрбір портфелі бойынша кредиттік тәуекелді және кредиттік залалдарды бағалауға әсер ететін негізгі факторлардың тізбесін анықтады және құжатпен ресімдеді және тарихи деректерді талдауды пайдалана отырып, макроэкономикалық ауыспалылар, кредиттік тәуекел және кредиттік залалдар арасындағы өзара байланысты бағалады. Негізгі фактор ретінде ЖІӨ өсімі мен берешек деңгейінің болжамдары айқындалды.

Негізгі көрсеткіш пен дефолттар шамаларының және қаржы активтерінің әртүрлі портфельдері бойынша залалдар деңгейінің болжамды арақатынасы сыртқы провайдерден алынған деректерге негізделген.

Күтілетін кредиттік залалдарды бағалау

Негізгі бастапқы деректер күтілетін кредиттік залалдарды бағалау кезінде мынадай ауыспалылардың уақытша құрылымы болып табылады:

- дефолт ықтималдығы (PD көрсеткіші);
- дефолт жағдайындағы залал шамасы (LGD көрсеткіші);

- дефолт жағдайындағы тәуекел астындағы сома (EAD шамасы).

Бұл көрсеткіштер, әдетте, Standards & Poor's және Moody's зерттеулерінің деректері негізінде алынады. Оларды жоғарыда сипатталғандай болжамды ақпаратты ескере отырып түзету қажет.

PD коэффициенттерін құру үшін жеткілікті тарихи мәліметтердің болмауына байланысты ұзақ уақыт кезеңіндегі Standards & Poor's зерттеулерінің сыртқы деректері пайдаланылады (мысалы, 1981 және 2017 жылдар аралығындағы уақыт кезеңіндегі PD орташа тарихи мәндері). PD коэффициенттері жаңартылған зерттеулердің жариялануына қарай (әдетте жыл сайын) қайта есептеуге жатады.

Егер контрагенттің кредиттік сапасының немесе кредиттік тәуекелге ұшыраған позицияның рейтингі өзгеретін болса, онда бұл PD тиісті көрсеткіштерін бағалауда өзгеріске әкеледі. PD көрсеткіштері кредиттік тәуекелге ұшыраған позицияларды өтеудің шарттық мерзімдерін және мерзімінен бұрын өтеуге қатысты күтулерді ескере отырып бағаланады.

Компания контрагенттің түріне байланысты LGD бағалауды жүргізеді.

3-сатыдағы немесе кредиттік-құнсызданған активтер сатысындағы позициялар үшін LGD қолданылмайды және осы құралдар бойынша Компания жеке бағалау жүргізеді.

1 және 2-сатылардағы қаржылық активтерге қатысты келесі LGD 3 санаты қаралады:

- егер үкімет контрагент болса, LGD коэффициенті 0%-ға жақындаған;
- егер қазақстандық банк контрагент болса, LGD коэффициенті 70%-ды құрайды;
- басқа контрагенттерге қатысты LGD коэффициенті контрагенттің сыртқы рейтингінің деңгейіне сәйкес өтеу мөлшерлемелері туралы Moody's зерттеулерінің негізінде есептеледі. LGD коэффициенттері жаңартылған зерттеулердің жариялануына қарай (әдетте жыл сайын) қайта есептелуге жатады.

Дефолт жағдайындағы тәуекел астындағы сома дефолт басталған күні кредиттік тәуекелге ұшыраған шаманы есептік бағалауды білдіреді. Бұл көрсеткішті Компания амортизацияны қоса алғанда, шарттың талаптарына сәйкес осы шамадағы күтілетін өзгерістерді ескере отырып, есепті күнгі ағымдағы шаманы негізге ала отырып есептейді. Қаржы активі үшін EAD шамасы жалпы баланстық құн болып табылады. Бағалы қағаздар бойынша EAD сатып алу құнын, ағымдағы есептелген сыйақыны және дисконт/сыйлықақыны қамтитын теңдегі позицияның баланстық сомасы негізінде есептеледі.

Сыртқы көздерден алынған салыстырмалы ақпарат күтілетін кредиттік залалдарды бағалау үшін бастапқы ретінде пайдаланылған портфельдердің мысалдары төменде берілген.

Сыртқы көздерден алынған салыстырмалы ақпарат

мың теңге	2019 жылғы 31 желтоқсанда кредиттік тәуекелге ұшырағыш позиция	PD көрсеткіші	LGD көрсеткіші
Ақша қаражаты және олардың баламалары	17,655,699		
Банктердегі депозиттер	46,574,121		
Өзге жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	10,224,696	S & P дефолттар статистикасы	Moody's орнын толтыру статистикасы/Қазақстан ішіндегі позициялар үшін LGD дефолтты қаржы институттарының тарихи өтемдеріне негізделеді
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	10,682,611		

Кредиттік сапаны талдау

Келесі кестеде 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы активтерінің, өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдардың кредиттік сапасы туралы ақпарат берілген. Егер өзгеше көрсетілмесе, қаржы активтері бойынша сомалар кестеде жалпы баланстық құнның шамаларын көрсетеді.

	2019 жылғы 31 желтоқсан			Барлығы
	1-саты 12 айлық күтілетін кредиттік залалдар	2-саты Кредиттік-құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін күтілетін кредиттік залалдар	3-саты Кредиттік-құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін күтілетін кредиттік залалдар	
мың теңге				
<i>Ақша қаражаты және олардың баламалары</i>				
- BBB-тен BBB + дейін кредиттік рейтингі бар	4,433,130	-	-	4,433,130
- BB-тен B3 + дейін кредиттік рейтингі бар	2,796,474	-	-	2,796,474
- B- тен B + дейін кредиттік рейтингі бар	139	-	-	139
- рейтингі жоқ (Ситибанк Қазақстан)	10,428,008	-	-	10,428,008
	17,657,751	-	-	17,657,751
Залалдарға арналған бағалау резерві	(2,052)	-	-	(2,052)
Ақша қаражаты және олардың баламалары жиыны	17,655,699	-	-	17,655,699
<i>Банктердегі шоттар мен депозиттер</i>				
- BB-тен B3 + дейін кредиттік рейтингі бар	46,623,596	-	-	46,623,596
- B-тен B + дейін кредиттік рейтингі бар	24,018	-	-	24,018
	46,647,614	-	-	46,647,614
Залалдарға арналған бағалау резерві	(73,493)	-	-	(73,493)
Банктердегі шоттар мен депозиттердің жиыны	46,574,121	-	-	46,574,121

«KazakhExport» экспорттық сақтандыру компаниясы» АҚ
2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық есептілікке ескертпелер

	2019 жылғы 31 желтоқсан			Барлығы
	1-сатысы 12 айлық күтілетін кредиттік залалдар	2-саты Кредиттік-құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін күтілетін кредиттік залалдар	3-саты Кредиттік-құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін күтілетін кредиттік залалдар	
мың теңге				
<i>Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар</i>				
- «АА+ тен АА-ға дейін» кредиттік рейтингі бар	283,884			283,884
- ВВВ-тен ВВВ+ дейін кредиттік рейтингі бар	9,944,577	-	-	9,944,577
	10,228,461	-	-	10,228,461
Құнсыздануға арналған бағалау резерві	(3,765)	-	-	(3,765)
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың жиынтығы	10,224,696			10,224,696
<i>Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар</i>				
- ВВВ-тен ВВВ+ дейін кредиттік рейтингі бар	10,682,611			10,682,611
	10,682,611	-	-	10,682,611
Құнсыздануға арналған бағалау резерві	-	-	-	-
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың жиыны	10,682,611			10,682,611
Қаржы активтерінің жиыны	85,216,437			85,216,437
Залалдарға арналған бағалау резервінің жиыны	(79,310)	-	-	(79,310)
Баланстық құн жиыны	85,137,127	-	-	85,137,127

Келесі кестеде 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы активтерінің, өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдардың кредиттік сапасы туралы ақпарат берілген. Егер өзгеше көрсетілмесе, қаржы активтері бойынша сомалар кестеде жалпы баланстық құнның шамаларын көрсетеді.

	2018 жылғы 31 желтоқсан			Барлығы
	1-саты 12 айлық күтілетін кредиттік залалдар	2-саты Күтілетін кредиттік кредиттік-құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін залалдар	3-саты Күтілетін кредиттік кредиттік-құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін залалдар	
мың теңге				
<i>Ақша қаражаты және олардың баламалары</i>				
- BBB- тен BBB+ дейінгі кредиттік рейтингі бар	16,757,098	—	—	16,757,098
- BB- тен B3 + дейінгі кредиттік рейтингі бар	8,117,154	-	-	8,117,154
- B- тен B + дейінгі кредиттік рейтингі бар	199,768	-	-	199,768
- рейтингі жоқ	1,797,393	-	-	1,797,393
	26,871,413	-	-	26,871,413
Залалдарға арналған бағалау резерві	-	-	-	-
Ақша қаражаты және олардың баламалары жиыны	26,871,413	-	-	26,871,413
<i>Банктердегі шоттар мен депозиттер</i>				
- BBB- тен BBB+ дейінгі кредиттік рейтингі бар	2,002	-	-	2,002
- BB- тен B3 + дейінгі кредиттік рейтингі бар	9,969,137	-	-	9,969,137
- B- тен B + дейінгі кредиттік рейтингі бар	617,145	-	1,266,716	1,883,861
	10,588,284	-	1,266,716	11,855,000
Залалдарға арналған бағалау резерві	(55,466)	-	(700,175)	(755,641)
Банктердегі шоттар мен депозиттердің жиыны	10,532,818	-	566,541	11,099,359
<i>Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар</i>				
- «AA+ тен AA-ға дейін» кредиттік рейтингі бар	259,876	-	-	259,876
- BBB- тен BBB + дейінгі кредиттік рейтингі бар	7,176,101	-	-	7,176,101
Құнсыздануға арналған бағалау резерві	-	-	-	-
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың жиынтығы	7,435,977	-	-	7,435,977
Қаржы активтерінің жиыны	44,895,674	-	1,266,716	46,162,390
Залалдарға арналған бағалау резервінің жиыны	(55,466)	-	(700,175)	(755,641)
Баланстық құн жиыны	44,840,208	-	566,541	45,406,749

5 Сақтандыру тәуекелдерін басқару

Компания сақтандыру тәуекелін аудару жөнінде шарттар жасасады. Осы бөлімде көрсетілген тәуекелдер және Компанияның тәуекелдерді басқару тәсілі туралы жалпылама ақпарат берілген.

(a) Тәуекелді басқару мақсаттары және сақтандыру тәуекелін азайту жөніндегі саясат

Компанияның сақтандыру тәуекелін басқару қызметінің қиын аспектісі болып табылады.

Компания жүзеге асыратын сақтандыру және қайта сақтандыру жөніндегі қызмет тәуекелге тікелей ұшыраған тұлғалар немесе ұйымдар тарапынан шығындар тәуекелін қабылдауды көздейді. Мұндай тәуекелдер меншікке, міндеттемелерге, жазатайым оқиғаларға, жүк тасымалдарына, денсаулыққа, қаржылық немесе сақтандыру жағдайының басталуы нәтижесінде туындауы мүмкін өзге де тәуекелдерге жатады. Осылайша, Компания шарт бойынша талаптардың мерзімі мен салмақтылығына қатысты белгісіздік тәуекеліне ұшырайды.

Компания сақтандыру сомасын шектеу, жаңа өнімдерді қамтитын немесе белгіленген лимиттерден асатын операцияларды мақұлдау рәсімдері, баға белгілеу жөніндегі нұсқаулықтар, қайта сақтандыруды орталықтандырылған басқару және туындайтын мәселелердің мониторингі арқылы өзінің сақтандыру тәуекелін басқарады.

Ықтималдық теориясы сақтандыру шарттары бойынша бағаларды айқындау және резервтерді есептеу үшін қолданылады. Негізгі тәуекел - шағымдардың кезеңділігі мен шамасы күткендегіден едәуір жоғары болады. Өзінің сипаты, кезеңділігі және нақты саны және кез келген жыл ішіндегі жағдайлардың шамасы бойынша сақтандыру жағдайлары статистикалық әдістерді пайдалана отырып бағаланған жағдайлардан ерекшеленуі мүмкін

(i) Сақтандыру қызметі жөніндегі стратегия

Компанияның сақтандыру қызметі бойынша стратегиясы теңдестірілген портфельді қамтамасыз ету мақсатында әртараптандыру болып табылады. Бірнеше жыл ішінде стратегия ұқсас тәуекелдердің ірі қоржынын қолдауға негізделеді және, мәні бойынша, түпкілікті нәтиже мәндерінің шашырауын азайтуға ықпал етеді.

Сақтандыру қызметі жөніндегі стратегия сақтандыруға жататын қызмет түрлерін, қызметі сақтандыруға жататын аумақты және Компания сақтандыруға дайын қызмет салаларын айқындайтын бизнес-жоспарда баяндалған.

Сақтандыру өнімдерінің тарифтері мен бағаларын есептеу ағымдағы нарықтық шарттарды көрсетеді және қаржылық тәуекелдерді едәуір азайтуға бағытталған болашақ нәтижелерді түзету үшін қажетті неғұрлым ықтимал болжамдарды жабады.

Сақтандыру өкілеттіктерінің қатаң сақталуын басшылық үнемі бақылап отырады. Компанияның Директорлар кеңесі арнайы рұқсатты талап ететін мәмілелерді қарайды және бекітеді.

(ii) Қайта сақтандыру жөніндегі стратегия

Компания өзінің залалдардың туындау тәуекелін басқару және қаржылық тұрақтылықты қамтамасыз ету мақсатында сақтандыру тәуекелдерінің бір бөлігін қайта сақтандырады. Компания Компанияның таза тәуекелін төмендету және төлем қабілеттілігінің нақты шегінен аспау мақсатында факультативтік қайта сақтандыру мен облигаторлық қайта сақтандыруды сатып алады.

Берілген қайта сақтандыру кредиттік тәуекелді қамтиды және осындай қайта сақтандыру бойынша өтелетін сомалар резервтер мен үмітсіз борыштар шегеріле отырып ұсынылады. Компания үнемі қайта сақтандырушылардың қаржылық шарттарына мониторинг жүргізеді және қайта сақтандыру жөніндегі шарттарды кезең-кезеңмен қайта қарайды. Компания ай сайынғы негізде қайта сақтандырушылардың қаржылық және кредиттік рейтингіне мониторинг жүргізеді, сондай-ақ тоқсан сайынғы және жыл сайынғы негізде қайта сақтандырушылардың қаржылық тұрақтылығына талдау жүргізеді.

Компания жеке-дара жағдай нәтижесінде туындайтын залалдардың тәуекелін бақылау мақсатында залалдарды шектейтін қайта сақтандыру жөніндегі қандай да бір келісімдерді пайдаланбайды.

(б) Сақтандыру және қайта сақтандыру шарттарының талаптары және өтелетін тәуекелдердің сипаты

Төменде сақтандыру шарттарына байланысты туындайтын ақша қаражатының сомасына, мерзіміне және болашақ қозғалысының белгісіздігіне елеулі әсері бар сақтандыру шарттарының талаптары көрсетілген. Бұдан басқа, төмендегі сипаттама Компанияның негізгі өнімдері және олар арқылы Компания тиісті тәуекелдерді басқаратын тәсілдер туралы түсінік береді.

(і) Сақтандыру шарттары - Басқа да қаржылық залалдардан сақтандыру

Өнімнің ерекшеліктері

Басқа қаржылық залалдардан сақтандыру - экспорттаушы ұйымның шетелдік контрагент-импорттаушының келісімшартты орындауына қатысты мүлктік мүддесін қорғайды.

Өтелетін тәуекелдер:

Саяси сипаттағы сақтандыру оқиғалары:

- транзит елі мемлекеттік органының не қазақстандық тауарды, жұмысты, қызметті жеткізу межелі елдің әрекеті не тиесілі шетелдік контрагент елінің экспорттаушыға меншік құқығында тауарға, жұмысқа, қызметке, орындалған жұмыстың нәтижесіне меншік құқығын экспроприациялау, тәркілеу, шектеу жөніндегі әрекеті;
- қазақстандық тауар, жұмыс, қызмет жеткізілетін елдің мемлекеттік органының бұл тауарды тауарды жеткізуді, жұмысты орындауды, қызмет көрсетуді шектейтін немесе тыйым салатын күтпеген әрекеті;
- сақтандырылған келісімшарт бойынша міндеттемелерді орындауға кедергі келтіретін Қазақстан Республикасының шегінен тыс жерлердегі соғыс, азаматтық толқу, жаппай сипаттағы тәртіпсіздік;
- шетел контрагенті елінің мемлекеттік органының еркін айырбасталатын валютаға айырбастауды және/немесе төлемді аударуды жүзеге асыруды шектейтін немесе тыйым салатын күтпеген әрекеті.

Коммерциялық сипаттағы сақтандыру оқиғалары:

- шетелдік контрагенттің банкроттығы;
- шетелдік контрагенттің келісімшартқа сәйкес қаржылық міндеттемелерді орындамауы.

Тәуекелдерді басқару

Тәуекелдерді бағалау әрқашан экспорттаушы сақтандырғысы келетін мәміленің ерекшелігіне негізделеді. Компанияда тәуекелдерді бағалау екі компоненттен тұрады: саяси немесе елдік тәуекелдерді бағалау және коммерциялық тәуекелдерді бағалау. Жобаларды бағалау елдік (саяси) тәуекелді және контрагенттің шетелдегі сенімділігіне байланысты тәуекелді бағалау негізінде жүзеге асырылады.

Коммерциялық тәуекелдерді бағалау

Компания сатып алушының сенімділігін анықтау үшін әрбір мәмілені жеке бағалайды. Коммерциялық тәуекелдерді бағалау кезінде Компания сатып алушының елін, саласын, нарықтық ұстанымын және қаржылық жағдайын бағалауға негізделеді.

Сақтандыру тәуекелін бағалау

Компания Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымы (ЭЫДҰ) жариялайтын тәуекелдер бойынша елдердің тізіміне және елдердің жіктелуіне сәйкес елдік тәуекелдерді бағалайды. Бұл тізім сондай-ақ ЭЫДҰ-ға мүше елдердің экспорттық кредиттерді сақтандыру агенттіктеріне елдердің санаттары бойынша сақтандыру мерзіміне байланысты сыйлықақы мөлшерлемелерін ұсынады.

(ii) Сақтандыру шарттары - Қарыздарды сақтандыру

Өнімнің ерекшеліктері

Қарыздарды сақтандыру заңнамада және кредиттік шартта белгіленген тәртіппен экспорттаушы ұйымның (қарыз алушының) кредиттік шарт бойынша міндеттемелерді орындамауына (тиісінше орындамауына) байланысты болған залалдарды өтеу міндетіне байланысты кредиттік ұйымның мүлктік мүддесін қорғайды.

Өтелетін тәуекелдер:

Саяси сипаттағы сақтандыру оқиғалары:

- Кредиттік шарт бойынша міндеттемелерді орындауға кедергі келтіретін Қазақстан Республикасындағы және одан тысқары жерлердегі соғыс, азаматтық толқу, жаппай сипаттағы тәртіпсіздік;
- мемлекеттік органның еркін айырбасталатын валютаға айырбастауды және/немесе төлемді аударуды жүзеге асыруды шектейтін немесе тыйым салатын күтпеген әрекеті.

Коммерциялық сипаттағы сақтандыру оқиғалары.

- Сақтанушының Кредиттік шарттың талаптарына сәйкес ақшалай міндеттемелерін орындамауы (тиісінше орындамауы);
- Сақтанушының банкроттығы.

Тәуекелдерді басқару

Тәуекелдерді айқындау қарыз алушының барабар бағалауына, оның қаржылық жай-күйіне, саяси, елдік және коммерциялық тәуекелдерді бағалауға негізделеді. Жобаларды бағалау қарыз алушының төлем қабілеттілігімен және оған әсер етуге қабілетті факторлармен байланысты кредиттік тәуекелін талдау негізінде жүзеге асырылады.

(iii) Қайта сақтандыру шарттары - Мүлік

Өнімнің ерекшеліктері

Мүлікті сақтандыру қандай да бір шектеулермен немесе сақтанушының материалдық меншігіне келтірілуі мүмкін залалдан немесе нұқсаннан және осы залалдан туындаған қызметті тоқтата тұрудан сақтанушының орнын жабуды кеңейтумен қорғайды.

Ғимараттарға немесе олардағы мүлікке зиян келтіру бойынша талап қоюдың себебі болып табылатын жағдай әдетте күтпеген жерден (мысалы, өрт немесе тонау сияқты) болады және оның себебі оңай анықталады. Осылайша, талап уақтылы қойылады және кешіктірмей реттелуі мүмкін. Сондықтан мүлікті сақтандыру ұзақ мерзімді жауапкершілікпен салыстырғанда қысқа аяқталу кезеңімен жауапкершілік ретінде жіктеледі, бұл жағдайда шағымның түпкілікті құнын айқындау көп уақыт алады.

Тәуекелдерді басқару

Осы өнімге байланысты негізгі тәуекелдер андеррайтинг, бәсекелестік және сақтандыру өтемдерін төлеу тәуекелі болып табылады.

Сақтандыру қызметі андеррайтингінің тәуекелі Компанияның әртүрлі сақтандырылатын меншікке сәйкес келетін сақтандыру сыйлықақыларын есептемеуі болып табылады. Жеке мүлікті сақтандыруға қатысты тәуекелдердің ұқсас бейіні бар мүліктердің көп саны күтілуде. Алайда бұл коммерциялық қызметке тән емес. Коммерциялық мүліктің басым бөлігі үшін ұсыныстар орналасқан жерінің, қызмет түрінің бірегей комбинациясынан және жергілікті жерлердегі қауіпсіздік шараларынан тұратын болады. Тәуекелмен өлшенетін осы қайта сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру сыйлықақысын есептеу субъективті және, демек, тәуекелді болып есептеледі. Компания қызметін бәсекелестік жағдайында жүзеге асырады және, демек, залалға ұшыраудың жеке тәжірибесі негізінде емес, бәсекелестердің баға белгілеу стратегияларын ескере отырып, қайта сақтандыру шарттары бойынша сыйлықақылар белгілеу тәуекеліне ұшырайды.

Мүлікті сақтандыру Сақтанушының жалған немесе жарамсыз шағымдар беруі немесе келтірілген залалдың мәлімделген сомасын өсіруі тәуекеліне ұшырайды. Бұл экономикалық жағдайлардың неге мүліктік портфельдің рентабельділігімен байланыстырылатынын айтарлықтай дәрежеде түсіндіреді. Сақтандыру тәуекелі негізінен халықаралық стандарттарға сәйкес мүлікті тәуелсіз бағалау, өнім дизайнын, тәуекелді таңдау және қайта сақтандыру арқылы басқарылады. Осылайша, Компания мониторинг жүргізеді және өз қызметін жүзеге асыратын жалпы экономикалық және коммерциялық жағдайлардағы өзгерістерге ден қояды.

Қайта сақтандыру процесі шеңберінде тәуекелдің шоғырлануы Компанияның міндеттемелеріне едәуір дәрежеде әсер етуі мүмкін нақты жағдай немесе жағдайлар сериясы болған кезде туындауы мүмкін. Мұндай шоғырланулар жалғыз қайта сақтандыру шартына немесе байланысты қайта сақтандыру шарттарының аздығына байланысты туындауы мүмкін және елеулі міндеттемелер туындауы мүмкін мән-жайларға жатады.

(iv) Қайта сақтандыру шарттары - Жұмыс берушінің азаматтық жауапкершілігі

Жұмыс берушінің жауапкершілігін міндетті сақтандырудың мақсаты қызметкерді қайтыс болған немесе өндірісте дене жарақатын алған жағдайда сақтандыру болып табылады. Мұндай өнім бойынша кіріс Компания шеккен шағымдар мен шығыстарды жабу үшін төленетін сомаларды шегере отырып, сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары бойынша сыйлықақылар алуды қамтамасыз етеді. Қайтыс болған немесе дене жарақатын алған жағдайда жұмыскерге тиесілі сома Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес тіркелген болып табылады. Тұтастай алғанда, жұмыс берушінің жауапкершілігі ұзақ аяқталу кезеңімен жауапкершілік ретінде қарастырылады, себебі жазатайым оқиға болған белгілі бір жылдың талаптарын аяқтау және реттеу үшін салыстырмалы түрде ұзақ уақыт кезеңін қамтиды.

Тәуекелдерді басқару

Осы өнімге байланысты негізгі тәуекелдер сақтандыру төлемдерін есептеудегі белгісіздік және басқалар сияқты сақтандыру қызметінің тәуекелдері болып табылады. Мәлімделген залалдың болжамды мөлшері мынадай ақпарат негізінде есептеледі:

- еңбек ету қабілетінен тұрақты айырылған жағдайда:
 - өтеуге жататын жоғалған болашақ жалақының (болашақ табыстың) сомасы;
 - төлем мерзімі - медициналық комиссияның дене бітімі еңбекке жарамсыздығын белгілеу кезеңі (еңбекке жарамсыздығы бойынша жәрдемақы бірнеше жыл ішінде төленуі немесе өмір бойы төленуі мүмкін);
 - жұмыс берушінің кінәсінің дәрежесі.
- қаза тапқан жағдайда:
 - жерлеуге арналған шығыстар;
 - Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес залал үшін өтем алуға құқығы бар адамдардың саны;

- Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес залал үшін өтем алуға құқығы бар адамдардың жасы;
- өтеуге жататын жоғалған болашақ жалақының (болашақ табыстың) сомасы;
- сақтандыру төлемдерінің мерзімі.

Сақтандыру тәуекелі негізінен ақылға қонымды баға белгілеу, өнімдер дизайны, андеррайтинг және төлемдерді басқару арқылы басқарылады. Демек, Компания мониторингті жүзеге асырады және өз қызметін жүзеге асыратын жалпы экономикалық және коммерциялық жағдайлардағы өзгерістерге ден қояды.

(v) Қайта сақтандыру шарттары - Жалпы азаматтық-құқықтық жауапкершілік

Компания Қазақстан Республикасында сақтандырудың ерікті түрлері бойынша азаматтық-құқықтық жауапкершілікті сақтандыруды жүзеге асырады.

Тәуекелдерді басқару

Осыған ұқсас тәуекелдерді бағалау әрқашан экспорттаушы сақтандырғысы келетін мәміленің ерекшелігіне негізделеді. Компанияда тәуекелдерді бағалау екі компоненттен тұрады: саяси немесе елдік тәуекелдерді бағалау және коммерциялық тәуекелдерді бағалау. Жобаларды бағалау елдік (саяси) тәуекелді және контрагенттің шетелдегі сенімділігіне байланысты тәуекелді бағалау негізінде жүзеге асырылады.

(в) Сақтандыру тәуекелдерінің шоғырлануы

Компания бетпе-бет келетін сақтандыру тәуекелінің негізгі аспектісі сақтандыру тәуекелінің шоғырлану дәрежесі болып табылады, ол белгілі бір жағдай немесе жағдайлар сериясы Компанияның міндеттемелеріне едәуір дәрежеде әсер етуі мүмкін болған кезде орын алуы мүмкін. Мұндай шоғырланулар жалғыз сақтандыру шартына немесе байланысты сақтандыру шарттарының аздығына байланысты туындауы мүмкін және елеулі міндеттемелер туындауы мүмкін мән-жайларға жатады. Сақтандыру тәуекелін шоғырландырудың маңызды аспектісі оның жекелеген сыныптардың белгілі бір саны немесе шарттар сериясы шеңберінде тәуекелдерді жинақтау нәтижесінде туындауы мүмкін екендігі болып табылады.

Тәуекелдің шоғырлануы залалдың ауырлығы жоғары дәрежедегі оқиғалардың, сондай-ақ дүлей зілзалалар сияқты туындау жиілігі төмен оқиғалардың нәтижесінде және андеррайтинг белгілі бір географиялық орналасу немесе демографиялық үрдіс сияқты белгілі бір топпен шектелетін жағдайларда туындауы мүмкін.

Компанияның осы тәуекелдерді басқаруының негізгі әдістері - екі жақты. Біріншіден, тәуекел тиісті андеррайтинг жолымен басқарылады. Егер күтілетін пайда қабылданатын тәуекелдерге шамалас болмаса, андеррайтерлерге тәуекелдерді сақтандыруға рұқсат етілмейді.

Екіншіден, тәуекел қайта сақтандыруды пайдалану жолымен басқарылады. Компания міндеттемелер мен мүлікті сақтандыру жөніндегі қызметтің әртүрлі санаттары үшін қайта сақтандыру бойынша өтемі сатып алады. Компания тұрақты негізде қайта сақтандыру бағдарламасына байланысты шығындар мен пайданы бағалайды.

(г) Тәуекелге жалпы жиынтық ұшырау

Компания тәуекелдің шоғырлануына қатысты қабылдауға дайын тәуекелге жалпы жиынтық ұшырағыштықты белгілейді. Ол тәуекелді бағалау кезінде де, Компания ұшыраған түйінді жиынтық тәуекелдерді көрсететін есептерді зерделеу арқылы ай сайынғы негізде де осы ұшырау мониторингін жүзеге асырады. Компания ұшыраған қайта сақтандыру жөніндегі бағдарламалардың тиімділігін және таза ықпалын өлшеу мақсатында жиынтық тәуекелдерге мониторинг жүргізу үшін Компания бірнеше модельдеу құралдарын пайдаланады.

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның 362 қолданыстағы сақтандыру шарты (2018 жылғы 31 желтоқсанға: 1,796 сақтандыру шарты) болған.

«KazakhExport» экспорттық сақтандыру компаниясы» АҚ
2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық есептілікке ескертпелер

«Қызметкерді (қызметтік) міндеттерін орындау кезінде жазатайым оқиғалардан сақтандыру» сыныбы бойынша кіріс және шығыс қайта сақтандыру шарттарының қолданылу мерзімінің аяқталуына байланысты қолданыстағы міндеттемелердің көлемі (сақтандыру сомасы) жоқ. Бұл ретте Компанияда залалдар бойынша статистика бар және соның салдарынан қолданыстағы заңнамаға сәйкес залалдар резервтері қалыптастырылады.

Қызметтің әртүрлі бағыттарының тәуекелге ұшырауы

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі белгіленген шоғырлану мынадай түрде ұсынылды:

Сақтандыру түрі	Сақтандырудың жалпы сомасы мың теңге	Қайта сақтандыру сомасы мың теңге	Меншікті ұстап қалу (қайта сақтандырудан кейін) мың теңге
Ерікті сақтандыру			
Мүлікті сақтандыру	2,334,288	-	2,334,288
Басқа қаржы залалдарынан сақтандыру	44,193,205	-	44,193,205
Қарыздарды сақтандыру	78,029,368	(3,295,000)	74,734,368
Басқа да ерікті сақтандыру	8,765,933	-	8,765,933
Жиыны	133,322,794	(3,295,000)	130,027,794

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі белгіленген шоғырлану мынадай түрде берілген:

Сақтандыру түрі	Сақтандырудың жалпы сомасы мың теңге	Қайта сақтандыру сомасы, мың теңге	Меншікті ұстап қалу (қайта сақтандырудан кейін) мың теңге
Міндетті сақтандыру			
Жұмыс берушінің жауапкершілігі	60,312,452	(60,306,420)	6,032
Тасымалдаушының жолаушылар алдындағы азаматтық жауапкершілігі	240,260	-	240,260
Ерікті сақтандыру			
Мүлікті сақтандыру	69,771,873	(12,713,171)	57,058,702
Басқа қаржы залалдарынан сақтандыру	43,626,778	-	43,626,778
Әуе/су/автокөлігі	14,336,469	-	14,336,469
Қарыздарды сақтандыру	59,813,873	(5,378,040)	54,435,833
Басқа да ерікті сақтандыру	109,332,566	-	109,332,566
Жиыны	357,434,271	(78,397,631)	279,036,640

(д) Шығындар тарихы

Компания сақтандыру шарттары бойынша резервтерді есептеу үшін статистикалық әдістерді пайдаланады. Жұмыс берушінің азаматтық жауапкершілігін қоспағанда, барлық сақтандыру шарттары бойынша талаптардың сомасы мен мерзіміне қатысты белгісіздік әдетте бір жыл ішінде шешіледі.

Осы кесте өткен кезеңдер үшін төленбеген залалдарды бағалаудың жеткіліктілігіне тарихи шолу жасағанымен, осы қаржылық есептілікті пайдаланушылар ағымдағы кезеңнің төленбеген залалдар балансына өткен кезеңдердің артық немесе тапшылығын экстраполяциялау кезінде сақтықты сақтауға тиіс. Компания жалпы жабылмаған залалдар 2019 жылдың соңындағы жағдай бойынша дұрыс бағаланды деп есептейді. Алайда, белгісіздік резервтерін қалыптастыру үдерісіне тән болғандықтан, бұл бағалау ақыр соңында барабар болады деген абсолюттік сенім жоқ.

2019 жылғы шығындардың дамуын талдау (брутто) - барлығы

мың теңге	Залал жылы								
	2012 ж.	2013 ж.	2014 ж.	2015 ж.	2016 ж.	2017 ж.	2018 ж.	2019 ж.	Жиыны
Шоғырландырылған залалды бағалау									
Залал жылының соңына	174,163	110,144	287,453	429,562	1,419,905	935,213	297,850	1,943,018	
- бір жылдан кейін	109,447	114,865	289,674	285,243	1,934,327	1,003,008	520,009	-	-
- екі жылдан кейін	173,463	150,006	273,674	206,683	2,055,213	1,246,757	-	-	-
- үш жылдан кейін	180,608	116,426	293,618	255,458	2,200,925	-	-	-	-
- төрт жылдан кейін	179,983	171,237	383,563	472,215	-	-	-	-	-
- бес жылдан кейін	235,309	256,264	601,266	-	-	-	-	-	-
- алты жылдан кейін	325,689	493,434	-	-	-	-	-	-	-
- жеті жылдан кейін	547,480	-	-	-	-	-	-	-	-
2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шоғырландырылған залалды бағалау	547,480	493,434	601,266	472,215	2,200,925	1,246,757	520,009*	1,943,018	8,025,104
2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кумулятивтік төлемдер	153,354	99,308	207,140	78,089	1,803,988	706,495	53,956	216,389	3,318,719
2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша төленбеген залалдар бойынша барлық міндеттемелер	394,126	394,126	394,126	394,126	396,937	540,262	466,053	1,726,629	4,706,385

2018 жылғы шығындардың дамуын талдау (брутто) - барлығы

мың теңге	Залал жылы								
	2011 ж.	2012 ж.	2013 ж.	2014 ж.	2015 ж.	2016 ж.	2017 ж.	2018 ж.	Жиыны
Шоғырландырылған залалды бағалау									
Залал жылының соңына	115,562	162,651	110,144	287,453	429,562	1,419,905	935,213	297,850	
- бір жылдан кейін	99,624	80,531	114,865	289,674	285,243	1,934,327	1,003,008	-	-
- екі жылдан кейін	105,984	133,825	150,006	273,674	206,683	2,055,213	-	-	-
- үш жылдан кейін	116,739	130,638	116,426	293,618	255,458	-	-	-	-
- төрт жылдан кейін	151,355	114,691	171,237	383,563	-	-	-	-	-
- бес жылдан кейін	149,833	168,316	256,264	-	-	-	-	-	-
- алты жылдан кейін	204,695	251,973	-	-	-	-	-	-	-
- жеті жылдан кейін	294,822	-	-	-	-	-	-	-	-
2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шоғырландырылған залалды бағалау	294,822	251,973	256,264	383,563	255,458	2,055,213	1,003,008	297,850	4,798,151
2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кумулятивтік төлемдер	117,128	74,279	78,570	205,869	77,764	1,802,958	703,274	20,461	3,080,303
2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша төленбеген залалдар бойынша барлық міндеттемелер	177,694	177,694	177,694	177,694	177,694	252,255	299,734	277,389	1,717,848

6 Сыйлықақылар

	Міндетті сақтандыру				Ерікті сақтандыру				Жиыны
	Жұмыс берушінің жауапкершілігі	Тасымалдаушының жолаушылар алдындағы АҚЖ	Басқа сақтандыру міндеттемелері	Мүлікті сақтандыру	Басқа лақапжылық залалдардан сақтандыру	Әуе/су/авто	Қарыздарды сақтандыру	Басқа ерікті сақтандыру	
2019 ж.									
мың теңге									
Есептелген сақтандыру сыйлықақылары, брутто	(257)	-	-	(435)	491,116	-	1,898,216	(64,344)	2,324,296
Еңбек сіңірілмегендер сыйлықақылар бойынша резервтегі өзгеріс, брутто	29,993	499	-	12,628	31,116	951	(911,382)	266,287	(569,908)
Еңбек сіңірген сақтандыру сыйлықақылары, брутто	29,736	499	-	12,193	522,232	951	986,834	201,943	1,754,388
Минус: қайта сақтандырушыларға берілген сақтандыру сыйлықақылары	27	-	-	-	-	-	(44,838)	-	(44,811)
Еңбек сіңірілмеген сыйлықақылар бойынша резерв бруттосындағы қайта сақтандырушылардың үлесі	(29,395)	-	-	(597)	(35,112)	-	(74,693)	-	(139,797)
Қайта сақтандыруға берілген еңбек сіңірген сақтандыру сыйлықақылары	(29,368)	-	-	(597)	(35,112)	-	(119,531)	-	(184,608)
Еңбек сіңірген сақтандыру сыйлықақылары, нетто	368	499	-	11,596	487,120	951	867,303,	201,943	1,569,780
	Міндетті сақтандыру				Ерікті сақтандыру				Жиыны
	Жұмыс берушінің жауапкершілігі	Тасымалдаушының жолаушылар алдындағы АҚЖ	Басқа сақтандыру міндеттемелері	Мүлікті сақтандыру	Басқа лақапжылық залалдардан сақтандыру	Әуе/су/авто	Қарыздарды сақтандыру	Басқа ерікті сақтандыру	
2018 ж.									
мың теңге									
Есептелген сақтандыру сыйлықақылары, брутто	352,291	1,650	-	139,242	396,127	5,207	1,295,828	488,718	2,679,063
Еңбек сіңірілмегендер сыйлықақылар бойынша резервтегі өзгеріс, брутто	419,373	2,599	119	16,728	(105,977)	2,591	(640,826)	(401,972)	(707,365)
Еңбек сіңірген сақтандыру сыйлықақылары, брутто	771,664	4,249	119	155,970	290,150	7,798	655,002	86,746	1,971,698
Минус: қайта сақтандырушыларға берілген сақтандыру сыйлықақылары	(345,243)	-	-	-	-	-	(217,127)	-	(562,370)
Еңбек сіңірілмеген сыйлықақылар бойынша резерв бруттосындағы қайта сақтандырушылардың үлесі	(410,918)	-	-	(4,410)	(35,112)	-	83,848	(323)	(366,915)
Қайта сақтандыруға берілген еңбек сіңірген сақтандыру сыйлықақылары	(756,161)	-	-	(4,410)	(35,112)	-	(133,279)	(323)	(929,285)
Еңбек сіңірген сақтандыру сыйлықақылары, нетто	15,503	4,249	119	151,560	255,038	7,798	521,723	86,423	1,042,413

7 Келтірілген шағымдар

	Міндетті сақтандыру			Ерікті сақтандыру				Жиыны	
	Жұмыс бөлушінің жауапкершілігі	Тасымалдаушының жолаушылар алдындағы АҚЖ	Басқа сақтандыру міндеттемелері	Мүлікті сақтандыру	Басқа да қаржылық залалдардан сақтандыру	Әуе/су/авто	Қарыздарды сақтандыру		Басқа ерікті сақтандыру
2019 ж. мың теңге									
Төленген шағымдар	24,483	-	-	2,113	4,126	79	209,461	-	240,262
Қайта сақтандыруды шегергендегі төленген шағымдар	24,483			2,113	4,126	79	209,461		240,262
Келтірілген, бірақ мәлімделмеген залалдарға резервтердің өзгеруі	(46,919)	(82)	-	(6,959)	1,575,547	(261)	44,774	165,353	1,731,453
Мәлімделген, бірақ төленбеген талаптарға резервтердің өзгеруі	(22,315)	-	-	(36,549)	71,457	(10,185)	1,227,703	26,969	1,257,080
Сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылар үлесінің өзгеруі	44,194	.	.	(2,885)	.	.	9,192	-	50,501
Қайта сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі өзгеріс, нетто	(25,040)	(82)		(46,393)	1,647,004	(10,446)	1,281,669	192,322	3,039,034
Кері талап бойынша өтеу	-	-	-	-	(4,802)	-	(2,000)	-	(6,802)
Төленген шағымдар, нетто	(557)	(82)	-	(44,280)	1,646,328	(10,367)	1,489,130*	192,322	3,272,494

	Міндетті сақтандыру			Ерікті сақтандыру				Жиыны	
	Жұмыс бөлушінің жауапкершілігі	Тасымалдаушының жолаушылар алдындағы АҚЖ	Басқа сақтандыру міндеттемелері	Мүлікті сақтандыру	Басқа да қаржылық залалдардан сақтандыру	Әуе/су/авто	Қарыздарды сақтандыру		Басқа ерікті сақтандыру
2018 ж. мың теңге									
Төленген шағымдар	17,253	-	-	17,021	21,543	-	-	-	55,817
Қайта сақтандыруды шегергендегі төленген шағымдар	17,253			17,021	21,543				55,817
Келтірілген, бірақ мәлімделмеген залалдарға резервтердің өзгеруі	(17,974)	(161)	(13)	(169,460)	458,070	(907)	472,415	19,548	761,518
Мәлімделген, бірақ төленбеген талаптарға резервтерді өзгерту	11,611	-	-	76,980	(22,149)	(20,813)	-	(35,344)	10,285
Сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылар үлесінің өзгеруі	(30,326)	-	-	(3,642)	-	1,038	(8,745)	86	(41,589)
Қайта сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі өзгеріс, нетто	(36,689)	(161)	(13)	(96,122)	435,921	(20,682)	463,670	(15,710)	730,214
Кері талап бойынша өтеу *	-	-	-	-	(450)	-	-	-	(450)
Төленген шағымдар, нетто	(19,436)	(161)	(13)	(79,101)	457,014	(20,682)	463,670	(15,710)	785,581

8 Пайыздық кірістер/(шығыстар)

	2019 ж. мың теңге	2018 ж. мың теңге
Тімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептелген пайыздық кірістер		
Банктердегі депозиттер және ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	3,851,521	2,512,949
Өзге жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	893,463	383,893
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	41,905	-
	4,786,889	2,896,843
Өзге де пайыздық кірістер		
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	69,489	102,896
	69,489	102,896
Пайыздық шығыстар	(24,877)	(29,185)
«Самұрық-Қазына» АҚ-дан қарыз бойынша пайыздық шығыс	(24,877)	(29,185)

9 Жалпы әкімшілік шығыстар

	2019 ж. мың теңге	2018 ж. мың теңге
Жалақы және сыйлықақы	919,355	629,138
Жалға алу шығыстары	148,008	108,786
Консультациялық және кәсіби қызметтер	124,552	78,712
Іссапар шығыстары	103,241	66,622
Жарнама және маркетинг	80,029	81,681
Әлеуметтік салық және әлеуметтік аударымдар	71,463	47,498
Директорлар кеңесін ұстауға арналған шығыстар	40,102	27,045
Көлік шығыстары	32,072	30,454
Шаруашылық шығыстары	24,488	19,170
Оқытуға арналған шығыстар	23,760	14,938
Байланыс қызметтері	18,854	11,659
Жұмыскерлерді сақтандыру	18,756	12,385
Тозу және амортизация	16,970	15,681
Мүшелік жарналар	13,263	7,864
Өзге де салықтар мен алымдар	4,724	5,706
Банк қызметтері	4,195	2,224
Өкілдік шығыстар	1,052	1,074
Басқалар	2,412	1,958
	1,647,296	1,162,595

10 Табыс салығы бойынша шығыс

	2019 ж. мың теңге	2018 ж. мың теңге
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыс	355,412	485,270
Ағымдағы табыс салығының барлығы	355,412	485,270
Уақытша айырмашылықтардың пайда болуы және қалпына келтірілуі және бағалау резервінің өзгеруі салдарынан кейінге қалдырылған салық міндеттемелерінің шамасын өзгерту	(12,496)	(18,094)
Табыс салығы бойынша барлық шығыс	342,916	467,176

2019 жылы ағымдағы және кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша мөлшерлеме 20%-ды құрайды (2018 жыл: 20%).

31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін салықтың тиімді мөлшерлемесін есептеу:

	2019 ж.		2018 ж.	
	мың теңге	%	мың теңге	%
Салық салуға дейінгі пайда	2,698,500	100	2,052,728	100
Табыс салығы бойынша қолданыстағы мөлшерлемеге сәйкес есептелген табыс салығы	(539,700)	(20)	(410,546)	(20)
Инвестициялық бағалы қағаздардан салық салынбайтын табыс	136,318	5	108,640	5
Басқа да салық салынбайтын кірістер/(шерегілмейтін шығыстар)	60,466	2	(165,270)	(8)
	(342,916)	(13)	(467,176)	(23)

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері

Қаржылық есептілікте көрсетілген активтер мен міндеттемелердің құны мен салық салынатын базаны есептеу мақсаттары үшін пайдаланылатын сомалар арасында туындайтын уақытша айырмалар 2019 жылғы 31 желтоқсандағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелерінің туындауына әкеп соғады.

Табыс салығы бойынша салық салынатын базаның мөлшерін азайтатын уақытша айырмаларды пайдалану мерзімі Қазақстан Республикасының қолданылып жүрген салық заңдарымен шектелмейді.

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішіндегі уақытша айырмалар шамасының өзгеруі мынадай түрде ұсынылуы мүмкін:

мың теңге	2019 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша қалдық	Кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілген	2019 жылғы 31 желтоқсанға жағдай бойынша қалдық
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	620	(5,275)	(4,655)
Басқа да кредиторлық берешек	632	368	1,000
Демалысқа арналған резерв және бонустар	23,203	17,403	40,606
	24,455	12,496	36,951

2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішіндегі уақытша айырмалар шамасының өзгеруі мынадай түрде ұсынылуы мүмкін:

мың теңге	2018 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша қалдық	Кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілген	2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қалдық
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	(911)	1,531	620
Басқа да кредиторлық берешек	1,344	(712)	632
Демалысқа арналған резерв және бонустар	5,928	17,275	23,203
	6,361	18,094	24,455

11 Акша қаражаты және олардың баламалары

	2019 ж. мың теңге	2018 ж. мың теңге
Кері РЕПО шарттары	-	5,371,853
Банктердегі ағымдағы шоттар және талап етуге дейінгі депозиттер	17,657,751	21,499,560
Залалдарға арналған бағалау резерві	(2,052)	-
Залалдарға арналған резервті шегергендегі акша қаражаты мен олардың баламаларының жиыны	17,655,699	26,871,413

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның 1 банкте қалдықтары болды (2018 жылғы 31 желтоқсанда: 2 банкте қалдықтары болды), оның үлесіне меншікті капиталдың 10%-дан астамы тиесілі. Мұндай қалдықтардың жиынтық көлемі 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 10,428,008 мың теңгені құрайды (2018 жыл: 13,127,719 мың теңге).

2018 жылғы 31 желтоқсанда Компания Қазақстан Қор Биржасында кері РЕПО шарттарын жасасты. Осы шарттардың мәні Қазақстан Республикасының Үкіметі шығарған Қаржы министрлігінің қазынашылық вексельдері болып табылды. Кепілге салынған бағалы қағаздардың әділ құны 5,358,913 мың теңгені құрады.

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания 12 айлық күтілетін кредиттік залалдарға тең сомада акша қаражаты және олардың баламалары бойынша залалдарға арналған бағалау резервін таниды.

12 Банктердегі депозиттер

	2019 ж. мың теңге	2018 ж. мың теңге
Банктердегі депозиттер	46,647,614	11,855,000
Залалдарға арналған бағалау резерві	(73,493)	(755,641)
Залалдарға арналған резервті шегергендегі банктердегі депозиттердің жиыны	46,574,121	11,099,359

Залалға арналған бағалау резервінің қозғалысы

Төмендегі кестеде 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша залалдарға арналған бағалау резервінің қозғалысы көрсетілген:

мың теңге	1-саты	3-саты	Жиыны
Кезеңнің басына	55,466	700,175	755,641
Шығындарға арналған бағалау резервінің таза өзгеруі	18,027	(700,175)	(682,148)
Кезеңнің соңына	73,493	-	73,493

Төмендегі кестеде 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша залалдарға арналған бағалау резервінің қозғалысы көрсетілген:

мың теңге	1-саты	3-саты	Жиыны
Кезеңнің басына	62,417	-	62,417
3-сатыға ауыстыру	(20,661)	20,661	-
Шығындарға арналған бағалау резервінің таза өзгеруі	13,710	679,514	693,224
Кезеңнің соңына	55,466	700,175	755,641

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банктердегі шоттар мен депозиттер бойынша жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемелері жылына 1%-дан 9.4%-ға дейін құрайды (2018 жылғы 31 желтоқсан: 1.7%-дан 11%-ға дейін).

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның 3 банкте қалдықтары болды (2018 жылғы 31 желтоқсан: 1 банк), оның үлесіне меншікті капиталдың 10%-дан астамы тиесілі. Мұндай қалдықтардың жиынтық көлемі 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 39,658,160 мың теңгені құрайды (2018 жыл: 6,703,565 мың теңге).

700,175 мың теңге сомасына салымдар бойынша резервтерді 3 сатыда қалпына келтіру 2019 жылғы наурызда «First Heartland Jysan Bank» АҚ (бұрын «Цеснабанк» АҚ) депозиттерін өтеуге байланысты.

13 Инвестициялық бағалы қағаздар

	31 желтоқсан 2019 жыл мың теңге	31 желтоқсан 2018 жыл мың теңге
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатындар	10,224,696	7,435,977
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатындар	10,682,611	-
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын	660,849	1,511,226
	21,568,156	8,947,203
	2019 ж. мың теңге	2018 ж. мың теңге
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатындар		
Қазақстан Республикасының мемлекеттік облигациялары		
«BBB-» кредиттік рейтингі бар	5,895,300	6,224,127
Шет мемлекеттердің мемлекеттік облигациялары		
«AA+» кредиттік рейтингі бар	283,884	259,876
Мемлекеттік облигациялардың барлығы	6,179,184	6,484,003
Қазақстандық компаниялардың корпоративтік облигациялары		
«BBB +» - «BBB-» кредиттік рейтингі бар	1,019,759	951,974
Қазақстандық компаниялардың корпоративтік облигацияларының жиыны	1,019,759	951,974
Халықаралық қаржы ұйымдарының бағалы қағаздары «BBB +» - «BBB-» кредиттік рейтингі бар	3,025,753	-
Халықаралық қаржы ұйымдарының бағалы қағаздарының жиыны	3,025,753	-
	10,224,696	7,435,977
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын		
Қазақстан банктерінің облигациялары		
B + - «BB-» кредиттік рейтингі бар	-	365,108
«B +» - «B -» кредиттік рейтингі бар	660,849	629,686
Қазақстандық банктердің облигацияларының жиыны	660,849	994,794
Қазақстандық компаниялардың корпоративтік облигациялары		
Берілген кредиттік рейтингі жоқ	-	516,432
Қазақстандық компаниялардың корпоративтік облигацияларының жиыны	-	516,432
	660,849	1,511,226
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатындар		
Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ноталары		
«BBB-» кредиттік рейтингі бар	6,935,599	-
Мемлекеттік облигациялардың барлығы	6,935,599	-
Қазақстандық компаниялардың корпоративтік облигациялары		
«BBB-» кредиттік рейтингі бар	3,747,012	-
Қазақстандық компаниялардың корпоративтік облигацияларының жиыны	3,747,012	-
	10,682,611	-

Кредиттік рейтингтер «Standard & Poor's» кредиттік агенттігінің стандарттарына немесе басқа халықаралық агенттіктердің аналогтарына сәйкес ұсынылған.

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялық бағалы қағаздар бойынша жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемелері жылдық 4.26%-дан 9.5%-ға дейін түрленді (2018 жылғы 31 желтоқсан: 3.78%-дан 8,54%-ға дейін).

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде Компания «Астана LRT» ЖШС-нің 100 бірлік дана

облигацияларын 2024 жылы өтеу мерзімімен бірлігіне 100,000 АҚШ доллары бағасымен сатып алды. Облигациялар бойынша купондық мөлшерлеме жылдық 3.25% құрайды. Облигациялар жылдық 3.94% нарықтық мөлшерлемені пайдалана отырып есептелген 3,752,606 мың теңгеге тең әділ құн бойынша танылды. 120,794 мың теңге мөлшеріндегі номиналды және әділ құн арасындағы айырмаға дисконт түріндегі залал өзге шығыстарда танылды. «Астана LRT» ЖШС облигациялары Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 20 қыркүйектегі № 5ГГД019 кепілдік міндеттемесі негізінде Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі атынан кепілдігімен қамтамасыз етілді. Қазақстан Республикасының егемен рейтингі «Standard & Poor's» кредиттік агенттігінің стандарттарына немесе басқа да халықаралық агенттіктердің аналогтарына сәйкес «BBB-» деңгейінде берілгенін ескерсек, бұл рейтинг «Астана LRT» ЖШС облигацияларына да қолданылады.

14 Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек

	2019 ж. мың теңге	2018 ж. мың теңге
Сақтанушылардан тиесілі сомалар	1,403,340	974,612
Қайта сақтандырушылардан тиесілі сомалар	221	40,149
	1,403,561	1,014,761
Құнсыздануға арналған резерв	(12,305)	(48)
	1,391,256	1,014,713

2019 және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның өз капиталының 10%-дан астамы үлесіне тиесілі сақтанушылары жоқ. 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары бойынша дебиторлық берешектің құнсыздануына резервтің өзгерістері мынадай түрде ұсынылуы мүмкін:

	2019 ж. мың теңге	2018 ж. мың теңге
Жыл басындағы жағдай бойынша құнсыздануға резервтің шамасы	(48)	(48)
Резервті таза есептеу	(12,257)	(268)
Есептен шығару	-	268
Құнсыздануға арналған резервтің шамасы жыл соңы	(12,305)	(48)

Сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары бойынша дебиторлық берешектің кредиттік сапасы

Келесі кестеде 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешектің кредиттік сапасы туралы ақпарат берілген:

	Дебиторлық берешек, брутто мың теңге	Құнсыздануға арналған резерв мың теңге	Дебиторлық берешек, нетто мың теңге	Дебиторлық берешектің құнсыздануына резерв, брутто%
Сақтанушылар мен қайта сақтанушылардан тиесілі сомалар				
Сақтанушылардан тиесілі сомалар				
Мерзімі өтпеген	1,368,176	-	1,368,176	-
Мерзімі өткен немесе құнсызданған:				
- 90 күннен кем мерзімге мерзімі өткен	22,430	-	22,430	-
- 90 күннен астам, бірақ 1 жылдан кем мерзімге мерзімі өткен	12,734	(12,084)	650	95
Сақтанушылардың мерзімі өткен немесе құнсызданған дебиторлық берешегінің жиыны	35,164	(12,084)	23,080	34
Сақтанушылардан тиесілі сомалардың жиыны	1,403,340	(12,084)	1,391,256	1
Қайта сақтандырушылардан тиесілі сомалар				
Мерзімі өткен немесе құнсызданған:				
- 1 жылдан астам мерзімі өткен	221	(221)	-	100
Қайта сақтанушылардың мерзімі өткен немесе құнсызданған дебиторлық берешегінің жиыны	221	(221)	-	100
Қайта сақтандырушылардан тиесілі сомалардың жиыны	221	(221)		100
Сақтанушылар мен қайта сақтанушылардан тиесілі сомалардың жиыны	1,403,561	(12,305)	1,391,256	1

Келесі кестеде 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешектің кредиттік сапасы туралы ақпарат берілген:

	Дебиторлық берешек, брутто мың теңге	Құнсыздануға арналған резерв мың теңге	Дебиторлық берешек, нетто мың теңге	Дебиторлық берешекке құнсыздануға резерв, брутто%
Сақтанушылар мен қайта сақтанушылардан тиесілі сомалар				
Сақтанушылардан тиесілі сомалар				
Мерзімі ұзартылмаған	974,612	-	974,612	-
Сақтанушылардан тиесілі сомалардың жиыны	974,612	-	974,612	-
Қайта сақтандырушылардан тиесілі сомалар				
Мерзімі ұзартылмаған	39,868	-	39,868	-
Мерзімі өткен немесе құнсызданған:				
- 90 күннен кем мерзімге мерзімі өткен	60	-	60	-
- 90 күннен астам, бірақ 1 жылдан кем мерзімге мерзімі өткен	173	-	173	-
- 1 жылдан астам мерзімі өткен	48	(48)	-	100
Қайта сақтанушылардың мерзімі өткен немесе құнсызданған дебиторлық берешегінің жиыны	281	(48)	233	17
Қайта сақтандырушылардан тиесілі сомалардың жиыны	40,149	(48)	40,101	0.12
Сақтанушылар мен қайта сақтанушылардан тиесілі сомалардың жиыны	1,014,761	(48)	1,014,713	-

15 Сақтандыру шарттары бойынша резервтер және сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылардың үлесі

	Брутто 2019 ж. мың теңге	Қайта сақтандыру 2019 ж. мың теңге	Нетто 2019 ж. мың теңге
Еңбек сіңірілмеген сыйлықақылар бойынша резерв	3,737,856	(228,797)	3,509,059
Болған, бірақ мәлімделмеген наразылықтар бойынша резерв	3,153,004	(83,029)	3,069,975
Мәлімделген, бірақ реттелмеген наразылықтар бойынша резерв	1,553,377	(6,969)	1,546,408
	8,444,237	(318,795)	8,125,442

«KazakhExport» экспорттық сақтандыру компаниясы» АҚ
2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық есептілікке ескертпелер

	Брутто 2018 ж. мың теңге	Қайта сақтандыру 2018 ж. мың теңге	Нетто 2018 ж. мың теңге
Еңбек сіңірілмеген сыйлықақылар бойынша резерв	3,167,948	(368,594)	2,799,354
Болған, бірақ мәлімделмеген нарызылықтар бойынша резерв	1,421,551	(110,957)	1,310,594
Мәлімделген, бірақ реттелмеген наразылықтар бойынша резерв	296,297	(29,542)	266,755
	8,444,237	(318,795)	8,125,442

(а) Болған, бірақ мәлімделмеген наразылықтар бойынша және мәлімделген, бірақ реттелмеген наразылықтар бойынша резервтер қозғалыстарын талдау

	2019 ж. мың теңге	2018 ж. мың теңге
Жыл басындағы жағдай бойынша құнсыздануға арналған резервтердің шамасы	1,577,349	847,135
Ағымдағы жылы болған залалдар	1,943,018	297,850
Жорамалдардағы өзгерістер салдарынан өткен жылдары болған залалдар бойынша түзету	1,327,343	586,212
Сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру бойынша шығыстардың жалпы сомасы	(281,828)	(112,259)
Қайта сақтандырушылар үлесіндегі өзгеріс	50,501	(41,589)
Жыл соңындағы жағдай бойынша резервтердің шамасы	4,616,383	1,577,349

(б) Игерілмеген сыйлықақылар бойынша резервтегі қозғалыстарды талдау

	2019 ж. мың теңге	2018 ж. мың теңге
Жыл басындағы резерв шамасы	2,799,354	1,725,074
Есептелген сыйлықақылар	2,535,133	2,682,780
Еңбекпен табылған сыйлықақылар	(1,965,225)	(1,975,415)
Қайта сақтандырушылар үлесіндегі өзгеріс	139,797	366,915
Жыл соңындағы жағдай бойынша резервтердің шамасы	3,509,059	2,799,354

(в) Қызметтің негізгі бағыттары бөлінісінде сақтандыру шарттары бойынша резервтерді талдау

	Міндетті сақтандыру			Ерікті сақтандыру					Жиыны
	Жұмыс берушінің жауапкершілігі	Тасымалдаушының жолаушылар алдындағы АҚЖ	Басқа сақтандыру міндеттемелері	Мүлікті сақтандыру	Басқа лақаптық залалданған сақтандыру	Әне / cv / автокөлік	Қарыздарды сақтандыру	Басқа ерікті сақтандыру	
2019 ж.									
мың теңге									
Еңбек сіңірілмеген сыйлықақылар бойынша резерв	-	-	-	1,673	792,622	-	2,763,928	179,633	3,737,856
Болған, бірақ мәлімделмеген шағымдар бойынша резерв	269,067	-	-	-	2,127,808	-	566,329	189,800	3,153,004
Мәлімделген, бірақ реттелмеген наразылықтар бойынша резерв	2,811	-	-	160,641	106,154	173	1,227,703	55,895	1,553,377
Сақтандыру шарттары бойынша резервтер, брутто	271,878	-	-	162,314	3,026,584	173	4,557,960	425,328	8,444,237
Сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылардың үлесі	(83,028)	-	-	(6,969)	(201,824)	-	(26,974)	-	(318,795)
Сақтандыру шарттары бойынша резерв, нетто	188,850	-	-	155,345	2,824,760	173	4,530,986	425,328	8,125,442
	Міндетті сақтандыру			Ерікті сақтандыру					
	Жұмыс берушінің жауапкершілігі	Тасымалдаушының жолаушылар алдындағы АҚЖ	Басқа сақтандыру міндеттемелері	Мүлікті сақтандыру	Басқа лақаптық залалданған сақтандыру	Әне / cv / автокөлік	Қарыздарды сақтандыру	Басқа ерікті сақтандыру	Жиыны
2018 ж.									
мың теңге									
Еңбек сіңірілмеген сыйлықақылар бойынша резерв	29,993	499	-	14,301	823,738	951	1,852,546	445,920	3,167,948
Болған, бірақ мәлімделмеген шағымдар бойынша резерв	315,986	82	-	6,959	552,261	261	521,555	24,447	1,421,551
Мәлімделген, бірақ реттелмеген наразылықтар бойынша резерв	25,126	-	-	197,190	34,697	10,358	-	28,926	296,297
Сақтандыру шарттары бойынша резервтер, брутто	371,105	581	-	218,450	1,410,696	11,570	2,374,101	499,293	4,885,796
Сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылардың үлесі	(156,617)	-	-	(4,681)	(236,936)	-	(110,859)	-	(509,093)
Сақтандыру шарттары бойынша резерв, нетто	214,488	581	-	213,769	1,173,760	11,570	2,263,242	499,293	4,376,703

(г) Резервтер бойынша негізгі жорамалдар

Жорамалдарды анықтау үшін пайдаланылатын процесс неғұрлым ықтимал немесе күтілетін нәтижелердің бейтарап бағаларын алуға арналған. Жорамалдарды қалыптастыру үшін негіз ретінде пайдаланылатын ақпарат көздері ішкі болып табылады, олар жыл сайын жүргізілетін егжей-тегжейлі зерттеулердің нәтижелерін қамтиды. Жорамалдар олардың байқалатын нарықтық бағаларға және өзге де жарияланған ақпаратқа сәйкестігін қамтамасыз ету мақсатында тексеріледі. Алайда, қазақстандық сақтандыру нарығында негізгі қызмет бойынша жорамалдар мен өзгерістерге ұшырауды айқындау үшін өзекті болатын жалпыға бірдей қолжетімді ақпараттың жетіспеушілігі байқалады.

Қызметтің сипатына байланысты қандай да бір жеке шағымның ықтимал нәтижелерін және мәлімделген шағымдар бойынша жалпы шығындарды дәлдікпен болжау өте қиын. Әрбір мәлімделген наразылық барлық мән-жайларға, авариялық сарапшылардан алынған ақпаратқа және осындай шағымдардың мөлшері бойынша тарихи деректерге тиісті назар аударып отырып, жеке тәртіппен қаралады. Әрбір жағдай бойынша бағалар жаңа деректер пайда болған жағдайда тұрақты түрде қайта қаралады және тиісті түрде жаңартылады. Резервтер қолда бар ағымдағы ақпараттың негізінде қалыптастырылады. Алайда түпкілікті міндеттемелер одан арғы оқиғалардың нәтижесінде өзгеруі мүмкін. Залалдарды жабуға жұмсалатын шығындардың қорытынды шамасына әсер ететін көптеген факторлардың әсерін бағалау қиын. Резервті есептеудің күрделілігі сақтандырудың базалық шарттарындағы айырмашылыққа, наразылықтың күрделілігіне, наразылықтың көлемі мен шағымның жеке ауырлығына, наразылықтың туындаған күнін және оның нақты мәлімдеген күнін айқындауға байланысты сақтандырудың әртүрлі түрлері үшін де ерекшеленеді.

Деректер жеткілікті болған жағдайда орын алған, бірақ мәлімделмеген шағымдар бойынша резервтер түрлендірілген «тізбекті сатының» және Борнхьюттер-Фергюссонның статистикалық әдістерін пайдалана отырып бағаланады. Мұндай әдістер өткен жылдардағы залалдардың дамуының байқалатын деректеріне негізделіп отырып, әрбір жыл бойынша төленген және болған шағымдардың дамуын экстраполяциялайды.

Егер осы әдістерде залалдардың дамуы туралы тарихи ақпарат пайдаланылса, онда олар бұрын орын алған залалдардың даму моделі болашақта қайталанатын деп болжайды. Мұндай жорамалдың дұрыс болмауының себептері бар. Бұл себептер экономикалық, құқықтық, саяси және әлеуметтік үрдістерді, бизнес бағыттарының үйлесімділігіндегі өзгерістерді, ірі залалдардың әсерін қоса алғанда, кездейсоқ ауытқуларды қамтиды.

Жалпы сақтандыру шарттары бойынша резервтерді бағалауға ең елеулі ықпал ететін жорамалдар шығындардың ең соңғы айлары үшін күтілетін залалдар коэффициенттерін білдіреді. Күтілетін залалдар коэффициенті күтілетін талаптардың жұмыс істеген сыйлықақыларға қатынасын білдіреді. Жалпы міндеттемені айқындау кезінде ақша қаражатының болашақ ағындарының болжамы жекелеген наразылық сомасына әсер етуі мүмкін параметрлердің есептік мәндерін қамтиды.

Компания портфелінің көрсеткіштері күтілетін залалдар коэффициенттерінің өзгеруіне сезімтал. Компания кез келген пайда болатын үрдістерді ескеретіндей етіп көрсетілген ауыспалы мәндердің соңғы өзгерістері негізінде өзінің сақтандыру тарифтерін үнемі түзетіп отырады.

Сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әсер ететін өзге де ақпарат анықталған кезде қоғам жекелеген сақтандыру шарттары бойынша қосымша резервтер құрады. Әрбір сақтандыру шартының/сақтандыру лимитінің сараланған тәуекел көздері болғандықтан, қосымша резервтеу сақтандырылушының қызмет түрінен сараланған түрде де жүзеге асырылуы мүмкін.

Қарыздарды сақтандыру, кепілдіктер мен кепілдемелерді сақтандыру, өзге де қаржылық залалдардан сақтандыру, қаржы ұйымдарының залалдарын сақтандыру сыныптары бойынша резервтерді бағалау үшін Компания экспорттық-кредиттік сақтандыру ұйымдарының (Берн Одағының Прага клубы - ірі халықаралық экспорттық-кредиттік агенттіктер қауымдастығы) деректерін пайдалануға құқылы, өйткені одақ экспорттық кредиттер мен инвестицияларды сақтандыруды ұсынатын ұйымдардың жалғыз жетекші халықаралық бірлестігі болып табылады. Одақ халықаралық трансшекаралық сауда мен инвестицияларға жәрдемдесуге, сондай-ақ оның мүшелері арасында кәсіби деректер алмасуды қамтамасыз етуге арналған халықаралық ұйым болып табылады және жиырма бес жылдан астам қаржы көрсеткіштері мен өзге де деректерді жинақтайды.

16 Меншікті капитал

(а) Акционерлік капитал

	Қарапайым акциялар 2019 ж.	Қарапайым акциялар 2018 ж.
Шығаруға рұқсат етілген (кәдімгі акциялар)	90,760	90,080
Шығарылған және айналыстағы (кәдімгі акциялар)	90,760	90,080
Акциялар саны	87,300	87,300
Атаулы құны, мың теңге	265,75	265,75
Акциялар саны	2,780	2,780
Атаулы құны, мың теңге	5,000	5,000
Акциялар саны	680	-
Атаулы құны, мың теңге	50,000	-
Шығарылды және толығымен төленді, мың теңге	71,100,000	37,100,000

(б) Капиталды басқару

Компания ҚРҰБ нормативтік актілерінде белгіленетін төлем қабілеттілігі маржасына қатысты Қазақстан Республикасының нормативтік талаптарының объектісі болып табылады.

Компания төлем қабілеттілігі маржасының жеткіліктілік нормативін кемінде 1 деңгейінде ұстауға міндетті. Төлем қабілеттілігі маржасы нақты төлем қабілеттілігі маржасын төлем қабілеттілігінің ең төменгі қажетті маржасына бөлу арқылы айқындалады. Төлем қабілеттілігінің ең төменгі қажетті маржасы таза табыс етілген сыйлықақыларды, төленген талаптарды және шетелдік қайта сақтандырушыларға берілген сыйлықақыларды қамтитын бірнеше факторлардың негізінде есептеледі. 2019 және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания төлем қабілеттілігі маржасының коэффициенттерін сақтады, олар:

	2019 ж. мың теңге	2018 ж. мың теңге
Төлем қабілеттілігінің нақты маржасы	70,270,705	42,101,880
Төлем қабілеттілігі маржасының ең төменгі мөлшері	1,515,000	1,082,250
Төлем қабілеттілігі маржасы	46.4	38.9

(в) Дивидендтер

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Компания акционерлерінің Компания резервтерін бөлуге құқығы ХҚЕС-ке сәйкес дайындалған қаржылық есепте көрсетілген бөлінбеген пайданың шамасымен және, егер таза кірісті бөлу Компанияның төлем қабілетсіздігіне немесе дәрменсіздігіне әкеп соқпаса немесе егер Компанияның меншікті капиталының мөлшері бөлу нәтижесінде теріс болса, жинақталған залал жағдайында Компанияның немесе ағымдағы жыл ішіндегі таза пайда сомасымен шектеледі. Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бөлінуге қолжетімді қаражаттың жалпы көлемі 6,003,314 мың теңгені құрады (2018 жылғы 31 желтоқсан: 6,225,669 мың теңге).

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде 475,666 мың теңге немесе 90,760 дана акция үшін 5,240.92 теңге мөлшерінде дивидендтер жарияланды және төленді (2018 жылы: 639,389 мың теңге немесе 90,080 дана акция үшін 7,098.01 теңге).

(г) Болжабаған тәуекелдер резерві

2019 жылы Компания бөлінбеген пайда құрамына 2,044,258 мың теңге мөлшерінде болжанбаған тәуекелдер резервін есептеді (2018 жылғы 31 желтоқсанға бөлінбеген пайда құрамына 510,942 мың теңге мөлшерінде болжанбаған тәуекелдер резервінің сомасы), өйткені Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2016 жылғы 26 желтоқсандағы № 304 қаулысына өзгерістер енгізу туралы Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2019 жылғы 31 қаңтардағы № 12 қаулысына сәйкес Компания еңбек сіңірілмеген сыйлықақылар бойынша резерв барлық күтілетін сақтандыру залалдарын жаба алмайтын сақтандыру өнімдері үшін резерв құруға тиіс.

17 Қаржы құралдарының тәуекелдерін басқару

Тәуекелдерді басқару Компания қызметінің негізінде жатыр және Компанияның операциялық қызметінің елеулі элементі болып табылады. Нарықтық тәуекел, кредиттік тәуекел және өтімділік тәуекелі Компания өз қызметін жүзеге асыру процесінде кездесетін негізгі тәуекелдер болып табылады.

(а) Тәуекелдерді басқару жөніндегі саясат және рәсімдер

Компанияның тәуекелдерді басқару жөніндегі саясаты Компания ұшырайтын тәуекелдерді айқындауға, талдауға және басқаруға, тәуекелдер лимиттерін және тиісті бақылауларды белгілеуге, сондай-ақ тәуекелдер деңгейін және олардың белгіленген лимиттерге сәйкестігін тұрақты бағалауға бағытталған. Тәуекелдерді басқару жөніндегі саясат пен рәсімдер нарықтық жағдайдың, ұсынылатын өнімдер мен көрсетілетін қызметтердің және пайда болатын үздік практиканың өзгерістерін көрсету мақсатында тұрақты негізде қайта қаралады.

Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқару жөніндегі бақылау жүйесінің тиісінше жұмыс істеуіне, негізгі тәуекелдерді басқаруға және тәуекелдерді басқару жөніндегі саясаттар мен рәсімдерді мақұлдауға, сондай-ақ ірі мәмілелерді мақұлдауға жауапты болады.

Басқарма тәуекелдерді төмендету жөніндегі шаралардың мониторингі мен енгізілуіне жауапты болады, сондай-ақ Компанияның қызметін тәуекелдердің белгіленген шегінде жүзеге асыруын қадағалайды. Тәуекелдерді басқару департаменті басшысының міндетіне тәуекелдерді жалпы басқару және қолданыстағы заңнама талаптарының сақталуын бақылауды жүзеге асыру, сондай-ақ қаржылық және қаржылық емес тәуекелдер бойынша есептерді табу, бағалау, басқару және жасау бойынша жалпы қағидаттар мен әдістердің қолданылуын бақылауды жүзеге асыру кіреді. Ол тікелей Директорлар кеңесіне және жанама түрде Төрағаға есеп береді.

Тәуекелдің сыртқы және ішкі факторлары ұйым шеңберінде анықталады және басқарылады. Тәуекел факторларының барлық тізбесін анықтауға және тәуекелдерді азайту жөніндегі ағымдағы рәсімдердің жеткіліктілік деңгейін айқындауға ерекше назар аударылады. Кредиттік және нарықтық тәуекелдерді стандартты талдаудан басқа, Тәуекелдерді басқару департаменті жекелеген бағыттар бойынша сараптамалық баға алу мақсатында операциялық бөлімшелермен тұрақты кездесулер өткізу жолымен қаржылық және қаржылық емес тәуекелдерге мониторинг жүргізеді.

(6) Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел - бұл нарықтық бағалардың, мысалы, шетел валюталарының айырбастау бағамдарының, пайыз мөлшерлемелерінің және акцияларға бағалардың өзгеруі Компанияның пайдасына немесе ондағы қаржы құралдарының құнына теріс әсер етуі тәуекелі. Нарықтық тәуекел валюталық тәуекелден, пайыздық тәуекелден, кірістілік қисығы тәуекелінен, сондай-ақ басқа да нарықтық тәуекелдерден тұрады. Нарықтық тәуекел нарықтағы жалпы және ерекше өзгерістердің және нарықтық бағалардың және валюталардың айырбас бағамдарының құбылмалылығы деңгейінің өзгерістерінің ықпалына ұшыраған пайыздық, валюталық және үлестік қаржы құралдарына қатысты ашық позициялар бойынша туындайды.

Нарықтық тәуекелді басқарудың міндеті нарықтық тәуекелге ұшырау қабылданған тәуекел үшін алынатын кірістілікті оңтайландыруды қамтамасыз ете отырып, қолайлы параметрлердің шегінен шықпауын басқару және бақылау болып табылады.

Директорлар кеңесі бақылайтын Тәуекелдерді басқару департаменті нарықтық тәуекелді басқаруға жауапты болады. Директорлар кеңесі нарықтық тәуекел лимиттерін бекітеді.

Компания жекелеген қаржы құралдары бойынша портфельдің шамасына қатысты ашық позиция бойынша лимиттерді, пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру мерзімдерін, валюталық позицияны, ысыраптар лимиттерін белгілеу және олардың сақталуына тұрақты мониторинг жүргізу жолымен нарықтық тәуекелді басқарады.

Нарықтық тәуекелдің компоненті болып табылатын пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелін басқару пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруін үзуді бақылау арқылы Компанияның таза пайыздық маржасының сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеруінің әртүрлі стандартты және стандартты емес сценарийлеріне сезімталдығын мониторингілеу рәсімімен толықтырылады.

(i) Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі

Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі - бұл нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруі салдарынан әділ құнның немесе қаржы құралы бойынша ақша қаражатының болашақ ағынының өзгеру тәуекелі. Компания басым нарықтық пайыздық мөлшерлемелер ауытқуының оның қаржылық жағдайына және ақша қаражатының ағынына әсеріне ұшырайды. Мұндай ауытқулар пайыздық маржа деңгейін ұлғайтуы мүмкін, алайда оны төмендетуі не пайыздық мөлшерлемелер күтпеген жерден өзгерген жағдайда залалдардың туындауына әкеп соғуы мүмкін.

Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі белгілі бір өтеу мерзімі бар қолда бар немесе болжанатын активтер осындай өтеу мерзімі бар қолда бар немесе болжанатын міндеттемелердің шамасы бойынша көп немесе аз болған жағдайларда туындайды.

Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі негізінен сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру мониторингі арқылы басқарылады. Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар үшін сыйақы мөлшерлемелерін қайта қарау мерзімдері (2018: пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар), 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша баланстық құны 653,560 мың теңге (2018 жылғы 31 желтоқсан: 1,446,824 мың теңге) 3 айдан 6 айға дейінгі кезеңде болады (2018 жылғы 31 желтоқсан: 3 айдан 6 айға дейін).

Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын, пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын және амортизацияланған құн бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздардың әділ құнының өзгеруі нәтижесінде Компанияның бір жылдағы таза пайдасының және меншікті капиталының (2018 жылы: басқа жиынтық табыс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын және пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеруіне сезімталдығын талдау (2019 жылғы 31 желтоқсандағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қолданыста болатын позициялардың және базистік пункттердің 100 кірістілік қисықтарының қатар төмендеуінің немесе өсуінің оңайлатылған сценарийінің негізінде жасалған) мынадай түрде берілген:

	31 желтоқсан 2019 ж.		2018 жылғы 31 желтоқсан.	
	Пайда	Меншікті капитал	Пайда	Меншікті капитал
100 базистік пвнктке ұлғайту жағына параллель жылжу	(16,685)	(315,944)	(21,285)	(295,823)
100 базистік пвнктке азайту жағына параллель жылжу	17,356	335,224	22,204	316,976

(ii) Валюталық тәуекел

Компанияда бірнеше шетелдік валюталарда көрсетілген активтер мен міндеттемелер бар. Валюталық тәуекел - бұл валюталардың айырбастау бағамдарының өзгеруі салдарынан әділ құнның немесе қаржы құралы бойынша ақша қаражатының болашақ ағындарының өзгеру тәуекелі.

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша валюталар бөлінісіндегі қаржылық активтер мен міндеттемелер құрылымы мынадай түрде ұсынылуы мүмкін:

мың теңге	Теңге	АҚШ доллары	Рубль	Басқалар	Барлығы
Активтер					
Ақша қаражаты және олардың баламалары	12,058,651	4,435,927	1,100,141	60,980	17,655,699
Банктердегі депозиттер	36,140,606	3,743,145	6,690,370	-	46,574,121
Инвестициялық бағалы қағаздар:					
- өзге жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша	8,921,053	1,019,759	-	283,884	10,224,696
- пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша	660,849	-	-	-	660,849
- амортизацияланған құн бойынша	6,935,599	3,747,012	-	-	10,682,611
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	1,385,012	6,244	-	-	1,391,256
Активтердің барлығы	66,101,770	12,952,087	7,790,511	344,864	87,189,232
Міндеттемелер					
«Самұрық-Қазына» АҚ-дан алынған қарыз	(144,388)	-	-	-	(144,388)
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша кредиторлық берешек	(64,388)	-	(1,320)	-	(65,708)
Басқа да қаржылық міндеттемелер	(85,927)	-	-	(51)	(85,978)
Міндеттемелердің барлығы	(294,703)	-	(1,320)	(51)	(296,074)
2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша таза позиция	65,807,067	12,952,087	7,789,191	344,813	86,893,158

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша валюталар бөлінісіндегі қаржы активтері мен міндеттемелерінің құрылымы мынадай түрде ұсынылуы мүмкін:

мың теңге	Теңге	АҚШ доллары	Рубль	Басқалар	Барлығы
Активтер					
Ақша қаражаты және олардың баламалары	23,063,775	3,175,701	631,130	807	26,871,413
Банктердегі депозиттер	5,750,994	544,309	4,804,056	-	11,099,359
Инвестициялық бағалы қағаздар:					
- өзге жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша	6,224,127	951,974	-	259,876	7,435,977
- пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша	1,511,226	-	-	-	1,511,226
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	1,003,560	11,153	-	-	1,014,713
Активтердің барлығы	37,553,682	4,683,137	5,435,186	260,683	47,932,688
Міндеттемелер					
«Самұрық-Қазына» АҚ-дан алынған қарыз	(212,512)	-	-	-	(212,512)
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша кредиторлық берешек	(35,582)	-	(1,182)	-	(36,764)
Басқа да қаржылық міндеттемелер	(45,795)	-	-	(53)	(45,848)
Міндеттемелердің барлығы	(293,889)	-	(1,182)	(53)	(295,124)
2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша таза позиция	37,259,793	4,683,137	5,434,004	260,630	47,637,564

Қазақстан теңгесі бағамының төмендеуі, мынадай кестеде көрсетілгендей, 2019 және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша келесі валюталарға қатысты меншікті капиталдың және пайданың немесе залалдың одан әрі сипатталған ұлғаюын (азаяюын) туғызар еді. Бұл талдау Компанияның көзқарасы бойынша есепті кезеңнің аяғындағы жағдай бойынша негізді мүмкін болатын валюта бағамдарының өзгерістеріне негізделген. Талдау барлық басқа айнымалылар, әсіресе пайыздық мөлшерлемелер өзгеріссіз қалады дегенді білдіреді.

мың теңге	2019 ж.	2018 ж.
АҚШ доллары бағамының 10% өсуі (2018 ж.: 10%)	1,036,167	374,651
Рубль бағамының 10% өсуі (2018 ж.: 10%)	623,135	434,720

2019 жылғы 31 желтоқсандағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бұрын аударылған валюталарға қатысты Қазақстан теңгесі бағамының өсуі сомасы бойынша тең, бірақ қалған барлық ауыспалылар өзгеріссіз қалған жағдайда белгісі бойынша кері әсерге ие болар еді.

(в) Кредиттік тәуекел

Кредиттік тәуекел - бұл қарыз алушының немесе Компанияның контрагентінің міндеттемелерін орындамауы нәтижесінде туындайтын қаржылық ысыраптар тәуекелі. Компания кредиттік тәуекелді (танылған қаржылық активтер және танылмаған шарттық міндеттемелер бойынша) кредиттік тәуекелді шоғырландыру лимиттерін белгілеу және сақтау жөніндегі талаптарды қамтитын бекітілген саясаттар мен рәсімдерді қолдану арқылы басқарады. Қаржылық активтер мен міндеттемелерді басқару регламентін Басқарма қарайды және бекітеді.

Компания жекелеген контрагенттердің жай-күйіне тұрақты мониторинг жүргізеді және тұрақты негізде өз контрагенттерінің төлем қабілеттілігіне қайта бағалау жүргізеді. Жекелеген қарыз алушыларды талдаудан басқа, Тәуекелдерді басқару департаменті тұтастай алғанда кредиттердің шоғырлануы мен нарықтық тәуекелдерге қатысты инвестициялық портфельге бағалау жүргізеді.

Кредиттік тәуекелдің ең жоғары деңгейі, әдетте, қаржылық жағдай туралы есепте және танылмаған шарттық міндеттемелер сомасында қаржы активтерінің баланстық құнында көрсетіледі. Активтер мен міндеттемелердің өзара есеп айырысу мүмкіндігінің әлеуетті кредиттік тәуекелді төмендету үшін елеулі мәні жоқ.

Есепті күнгі жағдай бойынша баланстық кредиттік тәуекелдің ең жоғары деңгейі мынадай түрде берілуі мүмкін:

	2019 ж. мың теңге	2018 ж. мың теңге
АКТИВТЕР		
Ақша қаражаты және олардың баламалары	17,655,699	26,871,413
Банктердегі депозиттер	46,574,121	11,099,359
Инвестициялық бағалы қағаздар:		
- өзге де жиынтық табыс арқылы әділ құн бойынша	10,224,696	7,435,977
- пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша	660,849	1,511,226
- амортизацияланған құн бойынша	10,682,611	-
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	1,391,256	1,014,713
Сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылардың үлесі	318,795	509,093
Тәуекелдің ең жоғары деңгейінің барлығы	87,508,027	48,441,781

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның 4 борышкері болды (2018 жылғы 31 желтоқсан: 4 борышкер), оған қатысты кредиттік тәуекелге ұшырауы кредиттік тәуекелге барынша ұшыраудың 10 пайызынан асады. Осы клиенттерге қатысты кредиттік тәуекелге ұшырау 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 52,157,807 мың теңгені құрайды (2018 жылғы 31 желтоқсан: 30,364,023 мың теңге).

Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің өзара есеп айырысуы

Бұдан әрі кестелерде ұсынылған ақпаратты ашу қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер туралы ақпаратты қамтиды, олар:

- қаржылық жағдай туралы есепте олардың өзара есептелетініне қарамастан, ұқсас қаржы құралдарына қолданылатын өзара есеп айырысу туралы заңдық жарамды бас келісімнің немесе ұқсас келісімдердің мәні болып табылады.

Ұқсас келісімдер туынды қаржы құралдарының клирингі туралы келісімдерді, «РЕПО» мәмілелері үшін жаһандық бас келісімдерді және бағалы қағаздарды қарызға беру туралы жаһандық бас келісімдерді қамтиды. Ұқсас қаржы құралдары туынды қаржы құралдарын, «РЕПО» мәмілелерін, «кері РЕПО» мәмілелерін, қарыз алу және бағалы қағаздарды қарызға беру туралы келісімдерді қамтиды.

Компания мынадай мәмілелерге қатысты нарықта айналыстағы ақша қаражаты мен бағалы қағаздар түрінде қамтамасыз етуді алады және қабылдайды:

- «РЕПО» мәмілелері, «кері РЕПО» мәмілелері.

Қамтамасыз ету ретінде алынған/кепілге берілген көрсетілген бағалы қағаздар мәміленің қолданылу мерзімі ішінде кепілге берілмейді немесе сатылмайды және мәмілені өтеу мерзіміне дейін қайтарлуға тиіс.

Бұдан әрі кестеде 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзара есеп айырысу туралы заңды жарамды бас келісімдердің және ұқсас келісімдердің мәні болып табылатын қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер берілген.

мың теңге	<u>Қаржылық жағдай туралы есепте өзара есептелмеген сомалар</u>					
Қаржы активтерінің түрлері	Танылған қаржы активтерінің толық сомасы	Қаржылық жағдай туралы есепте өзара есептелген танылған қаржылық міндеттемелердің толық сомасы	Қаржылық жағдай туралы есептегі қаржы активтерінің таза сомасы	Қаржылық құрал-саймандар (ақшасыз қамтамасыз етуді қоса алғанда)	Ақшалай қамтамасыз ету алынған	Таза сома
«Кері РЕПО» мәмілелері, бағалы қағаздарды қарыз алу туралы келісімдер немесе ұқсас келісімдер	5,371,853	-	5,371,853	(5,371,853)	-	-

(г) Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі - бұл Компанияда есеп айырысу ақша қаражатын немесе басқа қаржы активін беру жолымен жүзеге асырылатын қаржылық міндеттемелерді орындау бойынша қиындықтар туындау тәуекелі. Өтімділік тәуекелі активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдері бойынша сәйкес келмеген кезде туындайды. Активтер мен міндеттемелердің өтеу мерзімдері мен пайыздық мөлшермелері бойынша сәйкес келуі және/немесе бақыланатын сәйкес келмеуі өтімділік тәуекелін басқарудағы негіз қалаушы сәт болып табылады. Жүргізілетін операциялардың әралуандығы мен олармен байланысты айқындылықтың салдарынан активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдері бойынша толық сәйкес келу қаржы институттары үшін кәдімгі практика болып табылмайды, бұл операциялардың пайдалылығын ұлғайтуға мүмкіндік береді, алайда залалдардың туындау тәуекелін арттырады.

Компания өтімділік пен өтеу мерзімдері арасындағы алшақтықтарды тұрақты негізде бағалау арқылы осы тәуекелді жеңілдетеді.

Төменде 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық міндеттемелерді өтеудің шарттық мерзімдері туралы ақпарат берілген. Сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер өтеудің күтілетін мерзімдері негізінде берілген. Сақтандыру шарттары бойынша резервтер қайта сақтандырушылардың таза үлестерімен берілген:

мың теңге	1 айдан кем	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	Жиыны
Қаржылық міндеттемелер					
Сақтандыру шарттары бойынша резервтер	2,453	13,134	3,958,752	4,469,898	8,444,237
«Самұрық-Қазына» АҚ-нан алынған қарыз	-	-	92,830	92,645	185,475
Сақтандыру және қайта сақтандыру кредиторлық берешек	64,388	-	1,320	-	65,708
Өзге де қаржылық міндеттемелер	11,134	74,844	-	-	85,978
2019 жылғы 31 желтоқсанға жағдай бойынша қаржылық міндеттемелер жиыны	77,975	87,978	4,052,902	4,562,543	8,781,398

Төменде 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық міндеттемелерді өтеудің шарттық мерзімдері туралы ақпарат берілген. Сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер өтеудің күтілетін мерзімдері негізінде берілген. Сақтандыру шарттары бойынша резервтер қайта сақтандырушылардың таза үлестерімен берілген:

мың теңге	1 айдан кем	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	Жиыны
Қаржылық міндеттемелер					
Сақтандыру шарттары бойынша резервтер	11,167	40,633	1,145,622	3,688,374	4,885,796
«Самұрық-Қазына» АҚ-нан алынған қарыз	-	-	93,015	185,475	278,490
Сақтандыру және қайта сақтандыру кредиторлық берешек	36,764	-	-	-	36,764
Өзге де қаржылық міндеттемелер	45,848	-	-	-	45,848
2018 жылғы 31 желтоқсанға жағдай бойынша қаржылық міндеттемелер жиыны	93,779	40,633	1,238,637	3,873,849	5,246,898

18 Жалдау

Компания жалға алушы ретінде әрекет ететін жалдау шарттары

Компания жылжымайтын мүлік нысандарын жалға алады. Жалдау шарты, әдетте, оны кейіннен ұзарту құқығымен 1 жылдан аспайтын мерзімге жасалады. Бұл шарт бұрын ХҚЕС (IAS) 17-ге сәйкес операциялық жалдау ретінде жіктелген. ҚЕХС (IFRS) 16 көшкен кезде Компания жалдауды анықтау мақсатында бұрын жүргізілген операцияларды бағалау нәтижелерін қайта қарамауға мүмкіндік беретін практикалық сипаттағы жеңілдетуді пайдалануға шешім қабылдады. Компания ХҚЕС (IFRS) 16 бұрын жалға алу шарты ретінде сәйкестендірілген шарттарға ғана қолданды. ХҚЕС (IAS) 17 және ХҚЕСТК (IFRIC) 4 сәйкес жалдау шарттары ретінде сәйкестендірілмеген шарттар қайта бағаланбады. Тиісінше, ҚЕХС (IFRS) 16 сәйкес жалға беруді айқындау 2019 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін жасалған немесе өзгертілген шарттарға ғана қолданылды.

19 Шартты міндеттемелер

(а) Сот талқылауы

Нарықта өзінің әдеттегі қызметін жүзеге асыру процесінде Компания заңдық талаптардың әртүрлі түрлерімен бетпе-бет келеді. Компания басшылығы Компанияның сот талқылаулары нәтижесінде туындайтын міндеттемелерінің түпкілікті шамасы (мұндай болған жағдайда) болашақта Компания қызметінің нәтижелерінің қаржылық жағдайларына елеулі теріс әсер етпейді деп пайымдайды.

(б) Шартты салық міндеттемелері

Қазақстанның салық жүйесі салыстырмалы түрде жаңаша бола отырып, заңнамалық нормалардың, ресми түсіндірмелер мен сот шешімдерінің жиі өзгерістерімен сипатталады, көбінесе анық айтылмаған және қайшы келеді, бұл ХҚЕС-ке сәйкес кірістерді, шығыстарды және қаржылық есептіліктің басқа да баптарын есепке алу тәртібіне қатысты пікірлерді қоса алғанда, әртүрлі салық органдарының оларды біркелкі түсіндірмеуіне жол береді. Салықтарды есептеудің дұрыстығына қатысты тексерулер мен тергеулермен ірі айыппұлдар салуға және пайыздар алуға құқығы бар әртүрлі деңгейдегі реттеуші органдар айналысады. Есепті кезеңде салықтарды есептеудің дұрыстығы келесі бес күнтізбелік жыл ішінде тексерілуі мүмкін, алайда белгіленген жағдайларда бұл мерзім ұзартылуы мүмкін.

Бұл жағдайлар Қазақстандағы салық тәуекелдерінің басқа елдерге қарағанда жоғары болуына әкелуі мүмкін. Компания басшылығы қолданылатын салық заңнамасын, нормативтік талаптарды және сот шешімдерін өз түсінігіне сүйене отырып, салық міндеттемелері толық көлемде көрсетілген деп есептейді. Дегенмен, осы ережелерді тиісті органдардың түсіндіруі өзгеше болуы мүмкін және егер олар өз ұстанымдарының заңдылығын көрсете алатын болса, бұл осы қаржылық есептілікке елеулі әсер етуі мүмкін.

20 Қаржылық активтер мен міндеттемелер: әділ құн және есепке алу жіктемелері

(а) Есепке алу жіктемелері және әділ құн

Келесі кесте 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық активтер мен міндеттемелердің баланстық және әділ құнын көрсетеді:

мың теңге	Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын	Өзге жиынтық табыс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын	Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын	Баланстық құн жиыны	Әділ құн
Ақша қаражаты және олардың баламалары	17,655,699	-	-	17,655,699	17,655,699
Банктердегі депозиттер	46,574,121	-	-	46,574,121	46,574,121
Инвестициялық бағалы қағаздар:					
- өзге жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша	-	10,224,696	-	10,224,696	10,224,696
- пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша	-	-	660,849	660,849	660,849
- амортизацияланған құн бойынша	10,682,611	-	-	10,682,611	10,682,611
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	1,391,256	-	-	1,391,256	1,391,256
Сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылардың үлесі	318,795	-	-	318,795	318,795
	76,622,482	10,224,696	660,849	87,508,027	87,508,027
«Самұрық-Қазына» АҚ-дан алынған қарыз	(144,388)	-	-	(144,388)	(156,023)
Басқа да қаржылық міндеттемелер	(85,978)	-	-	(85,978)	(85,978)
	(230,366)	-	-	(230,366)	(242,001)

Келесі кесте 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық активтер мен міндеттемелердің баланстық және әділ құнын көрсетеді:

мың теңге	Амортизацияланатын құны бойынша бағаланатын	Өзге жиынтық табыс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын	Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын	Баланстық құн жиыны	Әділ құн
Ақша қаражаты және олардың баламалары	26,871,413	-	-	26,871,413	26,871,413
Банктердегі депозиттер	11,099,359	-	-	11,099,359	11,099,359
Инвестициялық бағалы қағаздар:					
- өзге жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша	-	7,435,977	-	7,435,977	7,435,977
- пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша	-	-	1,511,226	1,511,226	1,511,226
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	1,014,713	-	-	1,014,713	1,014,713
Сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылардың үлесі	509,093	-	-	509,093	509,093
	39,494,578	7,435,977	1,511,226	48,441,781	48,441,781
«Самұрық-Қазына» АҚ-дан алынған қарыз	(212,512)	-	-	(212,512)	(218,542)
Басқа да қаржылық міндеттемелер	(45,848)	-	-	(45,848)	(45,848)
	(258,360)	-	-	(258,360)	(264,390)

Әділ құнды бағалау активті сату кезінде алынатын немесе бағалау күніне нарыққа қатысушылар арасында ұйымдастырылған нарықта жүзеге асырылатын операция жағдайында міндеттемені беру кезінде төленетін бағаны айқындауға бағытталған. Дегенмен, қолданыстағы белгісіздіктер мен бағалаудың субъективтілігі себебінен әділ құн активтерді дереу өткізу немесе міндеттемелерді орындау жасалуы мүмкін құн ретінде қарастырылмауы тиіс.

Белсенді нарықтарда бағаланатын қаржылық активтер мен міндеттемелердің әділ құны нарықтық баға белгілеулерге немесе дилерлер бағасының баға белгілеулеріне негізделген. Барлық басқа қаржы құралдары үшін Компания бағалау әдістерін пайдалана отырып, әділ құнды айқындайды.

Бағалау әдістерінің мақсаты активті сату немесе нарыққа қатысушылар арасында бағалау күніне міндеттемелерді беру бойынша ұйымдастырылған нарықта жүзеге асырылатын операция жүргізілетін бағаны көрсететін әділ құнды бағалау тәсіліне қол жеткізу болып табылады.

Бағалау әдістері ағымдағы сәтке келтірілген таза құнды бағалау және ақша қаражаты ағындарын дисконттау модельдерін, оларға қатысты нарықтық баға белгілеулері белгілі ұқсас құралдармен салыстыруды және басқа да бағалау модельдерін қамтиды. Бағалау үшін пайдаланылатын пайымдаулар мен деректер тәуекелсіз және базалық пайыздық мөлшерлемелерді, кредиттік спрэдтерді және дисконттау мөлшерлемелерін бағалау үшін пайдаланылатын өзге де түзетулерді, акциялар мен облигацияларды баға белгілеуді, валюталық бағамдарды, қор индекстерін, сондай-ақ бағалардың күтілетін ауытқуын және оларды салыстыруды қамтиды. Бағалау әдістері нарықтың тәуелсіз қатысушылары айқындайтын есепті күнгі жағдай бойынша қаржы құралының құнын көрсететін әділ құнды айқындауға бағытталған.

(б) Әділ құнды бағалау иерархиясы

Компания көрсетілген бағаларды қалыптастыру кезінде пайдаланылатын деректердің маңыздылығын ескеретін әділ құнды бағалаудың келесі иерархиясын пайдалана отырып, әділ құнды бағалайды:

- 1-деңгей: Ұқсас қаржы құралдарына қатысты белсенді нарықтағы баға белгілеулер (түзетілмеген).
- 2-деңгей: 1-деңгейге жататын баға белгілеуден ерекшеленетін, тікелей (яғни баға белгілеу) не жанама түрде (яғни баға белгілеуден туындайтын деректер) қолжетімді деректер. Осы санат ұқсас құралдар үшін белсенді нарықтардағы нарықтық баға белгілеулерді, белсенді құралдар ретінде қарастырылмайтын нарықтардағы ұқсас құралдар үшін нарықтық баға белгілеулерді немесе бағалаудың өзге де әдістерін пайдалана отырып бағаланатын құралдарды қамтиды, олардың барлық пайдаланылатын деректері тікелей немесе жанама түрде бақыланатын бастапқы деректерге негізделеді.
- 3-деңгей: қол жетімді емес деректер. Бұл санат байқалатын нарықтық деректерге негізделмеген ақпаратты пайдалана отырып бағаланатын құралдарды қамтиды, бірақ мұндай бақыланбайтын деректер құралдың бағалануына елеулі әсер етеді.

Осы санат ұқсас құралдар үшін баға белгілеу негізінде бағаланатын, оларға қатысты елеулі бақыланбайтын түзетулерді немесе құралдар арасындағы айырмашылықты көрсету үшін пайымдауларды пайдалануды талап ететін құралдарды қамтиды.

Барлық қаржы құралдарының әділ құны 2019 жылғы 31 желтоқсандағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 2-деңгейге жатқызылды.

21 Байланысты тараптар арасындағы операциялар

(а) Бақылау қатынастары

Компанияның байланысты тараптары Компанияның акционерлері болып табылатын контрагенттерді; Директорлар Кеңесі мен Басқарма мүшелерін қамтиды.

Компанияның бас кәсіпорны «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ болып табылады. Компанияның түпкілікті акционері Қазақстан Республикасының Үкіметі болып табылады.

(б) Аға басшы персоналмен жасалатын операциялар

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған және 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін жалпы және әкімшілік шығыстар құрамына енгізілген жалпы сыйақы сомалары (9-ескертпені қараңыз):

	2019 ж.	2018 ж.
	мың теңге	мың теңге
Директорлар Кеңесінің мүшелері	18,813	6,438
Басқарма мүшелері	153,592	93,199
	172,405	99,637

(в) Басқа да байланысты тараптардың қатысуымен жасалатын операциялар

Басқа да байланысты тараптар «Бәйтерек» тобына кірмейтін мемлекеттік компанияларды қамтиды.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің мемлекеттік кепілдігі

2019 жылғы 23 желтоқсанда ҚР Қаржы министрлігі, «KazakhExport» ЭСК» АҚ және «Оңалту және активтерді басқару компаниясы» акционерлік қоғамы арасында Қазақстан Республикасының сақтандыру төлемдері бойынша берешегін өтеуге байланысты міндеттемелерін қамтамасыз ету ретінде 10 жылға қолданылу мерзімімен 102 млрд. теңге сомасына экспортты қолдау бойынша мемлекеттік кепілдік беру туралы келісім жасалды.

Компания алған мемлекеттік кепілдік қабылданған сақтандыру міндеттемелерінің көлемін Компанияның капиталына ақша қаражатын қосымша құюды жүзеге асырмай ұлғайтады.

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шоттар бойынша қалдықтар, сондай-ақ 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішіндегі басқа да байланысты тараптармен операциялар бойынша тиісті пайда немесе залал мыналарды құрады:

мың теңге	Осы топтың еншілес кәсіпорындары		
	Басқалар	Барлығы	
Активтер			
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін инвестициялық бағалы қағаздар	-	6,915,059	6,915,059
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін инвестициялық бағалы қағаздар	-	10,682,611	10,682,611
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	308,302	-	308,302
Ағымдағы салық активі	-	328,773	328,773
Өзге активтер	-	228,145	228,145
Міндеттемелер			
«Самұрық-Қазына» АҚ-нан алынған қарыз	-	144,388	144,388
Кредиторлық берешек	-	64,339	64,339
Еңбек сіңірілмеген сыйлықақылар бойынша резерв	592,458	518,503	1,110,961
Өзге міндеттемелер	11,134	25,693	36,827
Пайда/(залал)			
Есептелген сақтандыру сыйлықақылары, брутто	998,940	780,103	1,779,043
Еңбек сіңірілмеген сыйлықақылар бойынша резервтегі өзгеріс, брутто	(17,195)	89,355	72,160
Қаржылық табыс	-	551,100	551,100
Қаржылық шығыс	-	(25,268)	(25,268)
Өзге де шығыстар	(124,835)	(16,349)	(141,184)
Табыс салығы бойынша шығыстар	-	(342,916)	(342,916)

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шоттар бойынша қалдықтар, сондай-ақ 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішіндегі басқа да байланысты тараптармен операциялар бойынша тиісті пайда немесе залал мыналарды құрады:

мың теңге	Осы топтың еншілес кәсіпорындары		
	Басқалар	Барлығы	
Активтер			
Ақша қаражаты және олардың баламалары	-	5,371,853	5,371,853
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін инвестициялық бағалы қағаздар	-	7,176,101	7,176,101
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	301,349	-	301,349
Ағымдағы салық активі	-	92,632	92,632
Міндеттемелер			
«Самұрық-Қазына» АҚ-нан алынған қарыз	-	212,512	212,512
Еңбек сіңірілмеген сыйлықақылар бойынша резерв	609,653	203,470	813,123
Өзге міндеттемелер	9,136	2,026	11,162
Пайда/(залал)			
Еңбек сіңірілмеген сыйлықақылар бойынша резервтегі өзгеріс, брутто	90,346	(203,470)	(113,124)
Қаржылық табыс	-	413,171	413,171
Қаржылық шығыс	-	(29,185)	(29,185)
Өзге де шығыстар	(79,811)	(11,177)	(90,988)
Табыс салығы бойынша шығыстар	-	(467,176)	(467,176)